

Revija Problemi v letu 1968

Kriza uredništva »Problemov«, ki je nastala kot rezultat principialnih nasprotij glede koncepta revije, ne- sporazumov in kasneje tudi osebnih konfliktov med člani uredniškega odbora, je bila končana na zboru sodelavcev, kjer je bil po obsežni razpravi o bodočem konceptu revije izvoljen nov uredniški odbor. Novo uredništvo se je v torek, 26. marca 1968, že zbralo na svoji prvi seji in se konstituiralo. Po razgovoru o nalogah, ki se zadržujejo reviji in uredništvu, ter o načinu uresničevanja teh nalog je (uredništvo) formiralo naslednje sklepe, o katerih želi obvestiti bralce in sodelavce revije:

— Zavzemamo se za to, da bi revija odločneje kot doslej posegala v sodobno dogajanje na vseh področjih našega kulturnega in družbenega življenja; da bi ohranjala svojo odprtost ob hkrati večji organiziranosti in diferenciranosti v odnosu do vseh ostalih revij na Slovenskem in do miselnih, umetniških ter kulturnih tokov v estetskem, delovnem, strokovnem, to je nepolitičnem smislu. Po vsebini ostajajo »Problemi« splošna revija, ki vključuje vsa področja, vendar naj bo to vključevanje smiselno, tematsko prirejeno, stilno in vsebinsko bolj čisto.

— Da bi uredniški odbor lahko uspešno izpeljal to splošno usmeritev, je bil sprejet sklep, da se razdeli v štiri področne skupine. V skupini za literaturo in likovno umetnost so: Iztok Geister, Niko Grafenauer, Dušan Jovanović, Saša Vegri, Franci Zagoričnik; skupino za literarno-umetnostno teorijo in kritiko sestavljajo: Taras Kermavner, Lado Kralj, Andrej Medved in Rastko Močnik. Sociologijo in politologijo urejajo: Ivan Hvala, Marko Kerševan, Rudi Rizman in Marjan Tavčar, v skupini za filozofijo pa so: Spomenka Hribar, Milan Pintar, Ivo Urbančič in Mitja Rotovnik. Vsaka od teh področnih skupin je na svojem področju suverena in sprejema odločitve o objavljanju prispevkov. Naloga glavnega in odgovornega urednika je predvsem v koordiniranju in usklajevanju dela teh skupin. Kljub notranji specializaciji je uredniški odbor kot celota odgovoren pred javnostjo, sodelavci in izdajateljema za uresničevanje koncepta revije.

— Tako organizacijo dela je uredništvo sprejelo predvsem zato, da bi funkcionaliziralo uredniško delovanje, hkrati pa vzpostavilo tesnejšo in mnogo direktnjšo povezavo s svojimi sodelavci, in to neposredno na razgovornih urah, ki jih bo vsaka skupina imela za svoje področje.

— Revija »Problemi« bo v letošnjem letu razširila delovanje na izdajanje zbornikov po posameznih področjih (filozofija, literatura, sociologija, literarna teorija in kritika) v tujih jezikih. Za te zbornike, ki bodo vsebovali najkvalitetnejše in aktualne razprave, študije in dela, bodo imenovana posebna uredništva in objavljeni razpisi.

— Za glavnega urednika je bil izvoljen Milan Pintar, za odgovornega pa Mitja Rotovnik.

Uredniški odbor revije »Problemi« vabi k sodelovanju in branju!

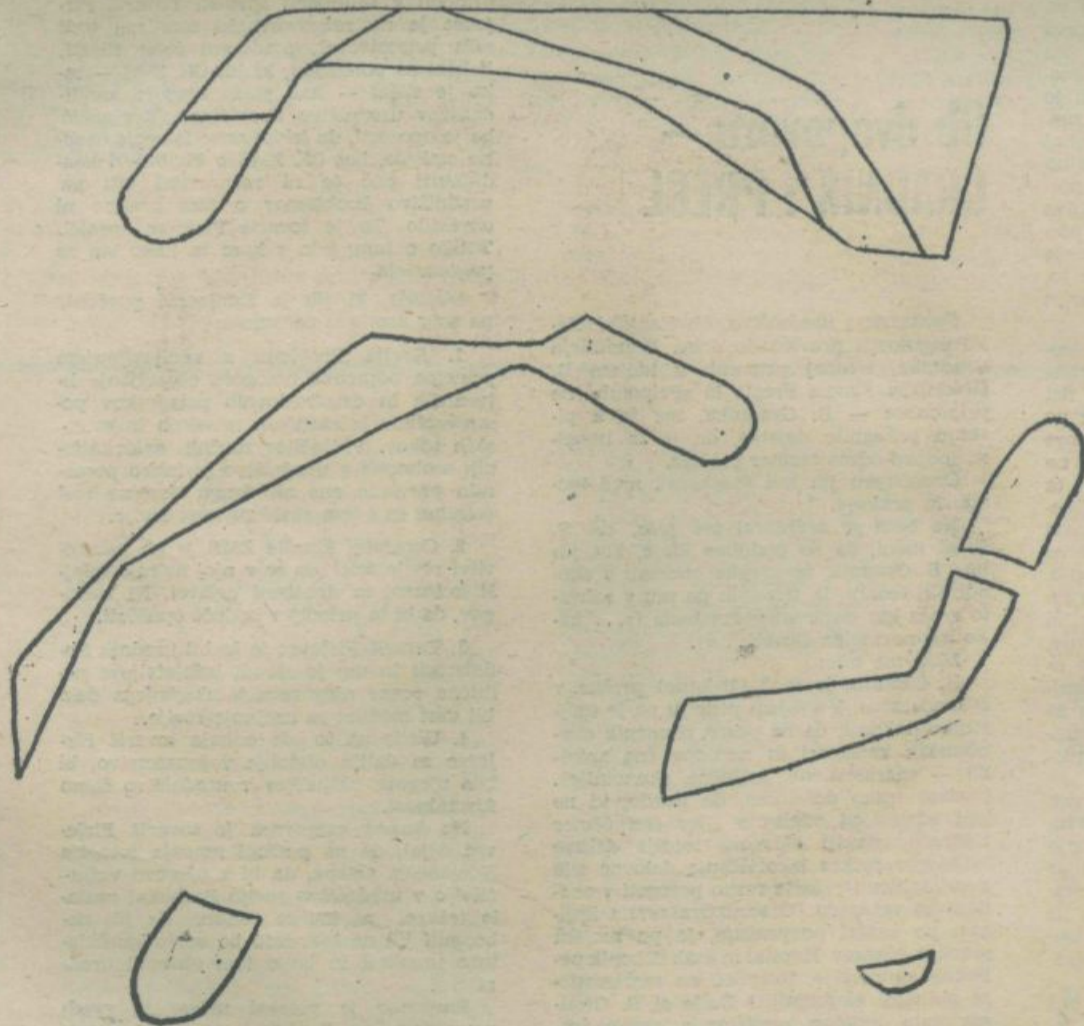
Uredniški odbor »Problemov«

Plenum CK ZMS

Dne 29. marca je bil v dvorani Kazine plenum centralnega komiteja Zveze mladine Slovenije. Govorili so o telesni kulturi in o dejavnosti centralnega komiteja v času med prejšnjo in to sejo. Razrešili so dosedanjega predsednika Kocjančiča, ki je dobil višjo funkcijo, in izvolili za novega predsednika CK ZMS tov. Milana Kučana, diplomiranega pravnika, do zdaj člana CK ZMS. Razprava je bila obsežna.

Plenum je potrdil nov koncept in nov uredniški odbor Problemov.

Ljubljana, 1. IV. 1968
Letnik XVI
Številka 17

Ribičič o ČSSR in Poljski

Mitja Ribičič, član IK CK ZKJ, bo v petek 5. aprila 1968 ob 19. uri v Kazini, Trg revolucije 1, govoril o naj-novejših procesih v ČSSR in na Poljskem. Razgovor organizira mednarodna komisija pri komiteju univerzitetne konference. Pridite z vprašanji in mnenji.

Občutek notranje svobode

»Človek — to je ponos,« je rekel Gorki. Grozljivo pa je, kako so te besede uporabljali in izkoriščali nekateri politiki (recimo Stalin), ki so človeka postavili na zadnje mesto. To je bila doba najhujših deformacij družbe in zlorab človeka.

Pri človeku pa ni pomemben samo ponos, marveč tudi svoboda, in to zlasti občutek notranje svobode, odnos do okolja, bližnjih, do prostega časa, takšna notranja svoboda in odnos, ki nista usmerjena z uradno proklamiranimi doktrinami. Mnogi izmed nas se nismo zavedali, da smo to notranjo svobodo v zadnjih dvajsetih letih izgubili. V sebi smo si zgradili in vzgojili rešetke ter postali prostovoljni zaporniki. Zdaj upamo, da je ta čas že za nami in da se ne bo nikoli več ponovil ter da se končno družba in človek vrata k svojim pravih idealom...

Radio Praga, 27. 3. 1968.

Ekonomija

Tisti, ki se hočejo naučiti ekonomije, ne da bi se pri tem okužili z najrazličnejšimi nauki, naj sežejo po Parkinsonu, tem slavnem in tudi dobrem gospodarstveniku...

Radio Praga, 27/3 1968

„Prijetelji, ven iz Vietnama“

Konec preteklega tedna je blizu štiri tisoč Zahodnoberlinčanov na zborovanju protestiralo proti ameriški agresiji v Vietnamu. Policaji na konjih so morali iz bližine ameriškega centra v zahodnem Berlinu s silo izgnati več kot 500 demonstrantov.

Tudi več kot 1000 hamburških mladincev je z demonstracijami v središču mesta zahtevalo ustavitev bombnih napadov na Severni Vietnam. V dvorani newyorške centralne železniške postaje na Manhattanu je več kot 3000 mladincev protestiralo proti ameriški agresiji v Vietnamu.

Mednarodna vietnamska konferenca v Stockholmu

Konec preteklega tedna se je v Stockholmu začela mednarodna konferenca o Vietnamu. V njej je sodelovalo več kot 150 osebnosti iz vsega sveta, med njimi: profesor Gunnar Myrdal (Švedska), Than van Tu (južno-vietnamska osvobodilna fronta), Nguen Chan Le (DRV), prof. William Davidson (ZDA) in minister Max Seftin (NDR).

V konferenčnih krogih pričakujejo mednarodni akcijski program proti ameriški agresiji v Vietnamu.

STRAŽILOVSKO SREČANJE

VPRAŠANJA PETIM SLOVENSKIM UDELEŽENCEM LETOŠNJEGA STRAŽILOVSKEGA SREČANJA (PREJELI SMO ODGOVORE TREH UDELEŽENCEV)

Vprašanja slovenskim udeležencem

1. Na stražilovskem srečanju je bila postavljena dilema: — ali naj se kultura vključi v družbo ali pa družba v kulturo. Vprašujemo, ali takšno postavljanje problema ne implicira njegove nerazrešljivosti
2. Kakšne so dimenzije »kritike vsega obstoječega« in v čem je njena impotentnost?
3. Ali je glede na problematičnost kultu

IVAN URBANČIČ

Ad 1. Pri taki in pri podobnih zastavitvah vprašanja navadno prezremo, da že vprašanje samo vnaprej nekaj razdvaja, kar naj bi potem v odgovoru spet nekako združili ali vsaj predlagali združitve. Toda, kakorkoli že oboje ponovno združujemo, razpoke, ki smo jo s samim tem vprašanjem predpostavili, ne moremo zopet zagladiti. Če v našem primeru lahko s družbo razumemo le človeško družbo, in če je ta človeškost zgodovinska samoustvarjalnost človeka, tedaj je kultura (pojmovana v tej splošnosti) kot ustvarjalnost sploh prav ta zgodovinska človeškost. Ravno zato pa se v vprašanju omenjena dilema giblje samo na površini tega in tudi ostaja priklenjena na to površino, na kateri ni mogoče določeneje opredeliti ne ene ne druge strani dileme niti ne pokazati njene površnosti. Zato je seveda na njenem nivoju popolnoma nerazrešljiva in diskutantni na letošnjem stražilovskem srečanju so v tej diskusiji prav to prezrli.

Ad 2. Dimenzija kritike vsega obstoječega je horizont evropske metafizike tj. vprašanje bivajočega v celoti. To je torej največja, vseobsežna človeška misel doslej, to je — po Nietzschejevi besedi — »najboljši človekov premislek«; — seveda le, če — izhajajoč iz nje — prinaša omenjeno horizontalnost, zakaj vsako kritiziranje sveta ali družbe še ni kritika vsega obstoječega, kakor se pogosto komu dozdeva. Ne bi torej govoril o impotentnosti kritike vsega obstoječega, če je pristna v opisanem smislu, kar pa marsikateri današnja kritika ni in bi zato mogli govoriti o njeni nemoči.

Problematičnost tj. vprašljivost dobre kritike vsega obstoječega pa je v tem, da je iz zgodovine samega njenega bistva na-počil njen čas s tem, da nenehno le sprošča prostor za razmah tega bistva. O tem se bo podrobneje še mnogo govorilo. Diskusija o tem na letošnjem stražilovskem srečanju v Novem Sadu se je — žal — končala ravno v tistem trenutku, ko bi se morala šele začeti — se spustiti v svojo dimenzijo. Tako pa mislim, da nismo uspeli niti jasno postaviti vprašanja.

Ad 3. V prvem odgovoru sem omenil, da je kultura človeškost kot samoustvarjalnost človeka. Ta samoustvarjalnost je drugo ime za tisto, kar pomeni beseda razmah bistva v drugem odgovoru. V

tem je problematičnost kulture v njenem najširšem pomenu (vprašanje, ki mi ga postavljate, namreč tega pojma ni zožilo, samemu pa mi tudi ni do tega, da bi ga poljubno ožil). Tako opredeljena kultura pa vsebuje prav toliko nekulture — saj v tem tudi je njena problematičnost. Na kratko rečeno: razmah bistva je nenehna in neomejena aktualizacija tega bistva kot možnosti (potentia), tj. nenehno in neomejeno samoustvarjanje človeka, ki se danes kaže kot neomejen razvoj sveta tehnike in dela kot tistega, kar vsi mi nenehno hočemo in to tudi delamo. Prav zato to ni nekaj nam od zunaj vsiljena in tujega, temveč pripada našemu bistvu samemu.

RUDI RIZMAN

Ad 1. 2. Dilema kultura — družba zgolj opozarja na nekatere značilnosti v medsebojnih človeških odnosih. Ni pa to tudi jedro tistega, kar nas more zanimati izven naših profesionalnih zablod. Omenjena delitev je utemeljena na podlagi profesionalno-cehovskega kriterija. Je izum kulturne politike in politične kulture ali celo same politike in kulture, ki jima taka dualiteta omogoča privilegiranost in misijonarstvo.

Nerazrešljivost takega postavljanja problema je v tem, ker prinaša zaprti krog možnosti: medsebojno toleriranje ali medsebojno netoleranco. Obe možnosti vodita k temu, da od časa do časa naredimo inventuro, ki naj ugotovi stopnjo medsebojne tolerance. Dva možna izhoda iz tega sklenjenega obroča sta tragična tako za usodo kulture kot za usodo družbe.

Prvi primer so Združene države Amerike, kjer obstaja maksimalno deklarirana toleranca družbe do kulture: kultura je že tako močno inkorporirana v družbeni sistem, da kot kultura nima oziroma ne more imeti več nobenega posebnega ali tudi konfliktnega odnosa do družbe. Vsaka ustvarjalnost je takoj nujno vtkana v določene institucionalne mehanizme, za »čisto misel« v njenem evropskem pomenu besede ni več prostora. Fizično zapiranje intelektualcev je v takem sistemu neaktualno vprašanje, ker je ustvarjalnost itak obsojena na kritiko ali apologijo obstoje-

čega. Torej zgolj na odnos obstoječega. Vse, kar poizkuša uiti temu odnosu, je v optimalno urejenem sistemu izven interesa družbe. Dimenzija take kritike kot vsake druge možne kritike je dimenzija odnosa do obstoječega. Zakonitost te kritike vodi v nujno ideološkost, kajti le-ta izhaja iz nekih apriornih družbenih načel. Skratka, naslanja se na relativno obstoječ kriterij, ki mora biti nevprašljiv, če hoče slediti tezi o kritiki vsega obstoječega. Kultura sicer ni več problematična v družbi, je pa problematična v njenem osnovnem bistvu, ki je že od zdavnaj prenehalo biti predmet njenega iskanja.

Drugi primer, ki ga ni potrebno obširneje obravnavati, ker ima na koncu podobno funkcijo kot pravkar opisani, je lahko primer dežele s totalno vlogo enega centra. Tudi tu sta ustvarjalnost in kultura predmet enkratnega družbenega dogovora, ki določuje političnost njune vsebine. Toda smer te političnosti je že vnaprej določena.

Oba primera ne omenjam zaradi tega, da bi se izognil naši situaciji, temveč, da bi opozoril na oba pola možnosti, ki ju danes nosi (humanistična) teza o razklanosti med družbo in kulturo. Brez dvoma je kulturna situacija pri nas toliko nerazvita, da se v njej srečujemo z obema skrajnostima. Temeljnega izhoda iz take situacije za sedaj ni mogoče racionalno razložiti, ker sem sam na nivoju razmišljanja, ki zastavlja vprašanja in ne odgovorov.

Ad 3. Kultura je danes problematična, ker ni problematična ne-kultura.

IZTOK GEISTER

Ad 1. Takšno postavljanje problema predvideva, da se kultura in družba izključujeta. Problem je bržkone plod situacije, v kateri družba daje denar za kulturo, kultura pa družbi ne daje pričakovanega. K temu le toliko, da denar ne prejucira menjave, kaj šele namen (kolikor je govora o namenskih sredstvih).

Bolj me zanima vprašanje, ali sta kultura in družba res toliko vsaksebi, da je med njima mogoče razmerje.

Tako za funkcioniranje družbe kot za funkcioniranje kulture je potrebna določena taktika (določen način delovanja), ki ni sam sebi namen. Ta taktika je politika. Politika v družbi in politika v kulturi funkcionirata po enakih principih. Namenjeni sta urejanju — politika v družbi urejanju odnosov med ljudmi, politika v kulturi urejanju odnosov med stvarmi. Ker politika kot univerzalna metoda, ki ni sama sebi namen (funkcionira po svojih ekskluzivnih principih smotrnosti in racionalnosti), ne more stopiti s svojega metafizičnega horizonta, prihaja do specifičnih zamenjav predmetov: enkrat politika v družbi hoče urejati odnose med stvarmi, drugič pa politika v kulturi hoče urejati odnose med ljudmi. Rešitev je tu možna v tej smeri: politika mora izgubiti značaj univerzalne metode, se pravi, mora se specifikirati, to je — stopiti se mora s predmetom urejanja v samo uredljivost ali, če hočete, uredljivost. V smislu kritike moremo tedaj zahtevati, da kultura čim prej premisli svojo funkcionalno deplasiranost in v sebi najde sebi ustrezno imanenco.

Ad 2. Kritika vsega obstoječega vključuje tudi kritiko kritike vsega obstoječega. Drugačna kritika sploh ni mogoča. Kritika predmeta ne spreminja predmeta samega, spreminja spreminljivo — to je kvaliteto kritike. Z idejo ne moremo spreminjati dejanskega, lahko ga le razlagamo.

Ad 3. Nekultura je tista kultura, ki je drugačna od normative kulture. Normativna kultura ni kultura kulture, temveč je družbena kultura. Neadekvatna kultura je družbena kultura. Adekvatna kultura je kulturna kultura.

(Nadaljevanje z 2. strani)

edina študentska organizacija, se ukvarja tako z ozkimi sindikalnimi problemi, skrbi za samoupravljanje, kreira širšo študentsko politiko, vzdržuje mednarodne odnose ter skrbi za izvenštudijsko udejstvovanje študentov. Potreba po široki organizaciji, ki bo koordinirala delo posameznih specializiranih skupin in zagotavljala vodstvo enotne študentske politike, vsekakor obstaja. Treba bo le omogočiti efektivnost in demokracijo, ki jo sedaj ne vsebuje v zadostni meri.

Glavna naloga študenta je študij, zato pomeni reševanje vprašanj, ki se pojavljajo pri študiju, eno glavnih nalog ZS. Tu gre tako za manjša vprašanja, kot so izpitni roki in skripta, pa za vrsto važnejših vprašanj koncepta študijskih programov, vpisa na univerzo, študijskih pogojev, znanstveno-raziskovalnega dela in drugih stvari, pri katerih ima študent vso pravico sodelovanja pri odločanju. V mnogih primerih je urejenost študijskih razmer posledica resnosti in organiziranosti študentov pri reševanju svojih problemov. Čez nekaj dni bo prišel v razpravo nov republiški zakon o visokem šolstvu, pozneje pa še statut fakultet, akademij, visokih in višjih šol, ter novi študijski programi. Pri sprejemanju teh aktov bomo imeli študentje možnost uveljaviti svoje pravice in interese, vendar samo z resnim pristopom.

Področje materialne problematike študentov predstavlja že ves čas morda najvažnejši del aktivnosti ZS in menim, da položaj še zdaleč ni urejen, čeprav je dose-

žen napredek. Sredstva republike za subvencioniranje študentskih domov in prehrane, za stipendije in kredite, dosega milijardo starih dinarjev, kar je sicer premalo za izenačitev startnih možnosti vseh študirajočih, ko slab materialni položaj ne bi smel vplivati na študijski uspeh. Vendar za našo družbo ta sredstva pomenijo precejšnje breme. Prav sedaj je v teku dogovor o ustanovitvi enotnega republiškega fonda, kar bo omogočilo najefektnješo uporabo teh sredstev. Zavzemamo pa se za štipendiranje že v srednjih šolah, saj se že tam izoblikuje neugodna regionalna in socialna struktura študentov, in ne na univerzi.

Fakultetni odbori razpolagajo tudi z določenimi sredstvi za študentsko samopomoč, kamor se lahko vsakdo obrne, kadar je v stiski.

V okviru Zveze študentov deluje tudi študentski servis, ki je prejšnje leto omogočil občasne zaposlitve preko 2500 študentov ter je za izboljšanje materialnega položaja študentov pomembna ustanova, čeprav s njegovim delom ne moremo biti zadovoljni.

ZS se bori tudi za dosego popolnega zdravstvenega zavarovanja študentov, ki se nanaša na status študenta. Problem je pereč, saj recimo otroci študentskih zakonov sploh niso zavarovani.

Družbena vzgoja je važna postavka pri izobraževanju mladih, saj oblikuje v človeku moralno-etične in družbene vrednote — svetovni nazor, na osnovi česar ocenjuje človek vsa dogajanja okoli sebe. Družbena vzgoja s vsiljevanjem dogmatičnih

pregledov na svet je stvar preteklosti. Modernejši koncept je aktivna družbena vzgoja, ki se uresničuje z delom, diskusijami in borbo mnenj. Na žalost ugotavljamo nesposobnost naše družbe, da bi takšno vzgojo uspešno zastavila in izvajala, saj celo univerza kot strokovno najkompetnejša nima niti programa niti kadrov za izvajanje uspešne vzgoje. Študentska organizacija s tem, da aktivno sodeluje v družbenih dogajanjih, jih kritično ocenjuje, prireja razgovore in rešuje študentske probleme. V določeni meri omogoča omenjeno aktivno družbeno vzgojo, ki pa seveda nima teoretske podlage in je vse premalo aktivna in naortna.

Študentje bi se morali dosti bolj angažirati pri reševanju problemov naše družbe. Mislim celo, da je to naša dolžnost. Da ni tako, je v večji meri kriva amorfna struktura članov, saj študentski organizaciji taka heterogena struktura — tako po socialnem poreklu kakor po interesih in hotenjih — odvzema ostrino in jo onemogoča pri izvajanju programa. Uspešne so lahko samo tiste politične organizacije, katerih članstvo je enotno in za določene stvari zainteresirano. V svetu rešujejo ta problem z delovanjem večjih organizacij; od sindikalne organizacije, ki se bori za študentove pravice, in do ožjih političnih organizacij, ki združujejo študente na podlagi političnega programa. Mogoče bi veljalo ob podobnih rešitvah razmisliti tudi pri nas.

Študentsko gibanje v svetu je precej povezano, lahko ga označimo kot študent-

ski internacionalizem, ki ga karakterizirajo naprednost, nekonformizem in brezkompromisnost. Zelo pomembno je, da bodoči intelektualci različnih dežel ne glede na družbeno ureditev sodelujejo samo na osnovi naprednega koncepta. Mednarodni odbor ZS naše univerze vzdržuje tesne stike z naprednimi študentskimi organizacijami po svetu. Ena od oblik sodelovanja so tudi mednarodni seminarji, kar priverjamo tudi mi, in druga študentska srečanja. Vendar moramo ugotoviti, da je kljub vsemu naša mednarodna aktivnost preveč ozka, zaprta sama vase ter brez nekega izdelanega koncepta.

Z opisovanjem teh dejavnosti ZS sem skušal prikazati, kaj Zveza študentov je. Če se vprašamo, kaj moramo od nje pričakovati, lahko odgovorim le, da od oblike same ne moremo pričakovati ničesar, da lahko dobra oblika samo omogoči lažje in uspešnejše izvajanje vsebine. Samo od študentov, od našega resnega dela so odvisni tudi rezultati. Dokler se tega ne bomo zavedali, dokler se ne bomo zavedali, da lahko samo organiziramo dosežemo svoje pravice, do tedaj bo Zveza študentov mrtva. Vsekakor pa je skelet Zveze študentov že precej zastarel in ga bo treba prilagoditi novim zahtevam, spostaviti nove, bolj demokratične in neposredne odnose med članstvom in vodstvi in med vodstvi samimi.

Prihodnjic: svobodne aktivnosti, struktura vodstev ZS in nekaj misli o potrebnih spremembah.

Jože Slanec

UNIVERZUM ELEKTRONSKIH STROJEV

V Beli hiši imajo posebnega svetovaleca za študij novih možnosti, ki jih bodo dali elektronski stroji glede informacij in komunikacij. Do leta 1967 je bil ta svetovalec William Knox, ki je dvajset let vodil raziskovalne laboratorije družbe Standard Oil of New Jersey. Kot predsedniški svetovalec je Knox podal ekspozice o prihodnosti elektronskega stroja; tu objavljamo bistvene dele njegovega ekspoziceja.

Kmalu bo imel človek prvič po iznajdbi pisave možnosti, da komunicira — prenaša informacijo — simultano uporabljajoč obe sredstvi, ki sta mu na razpolago: pisavo in besedo. Mogel bo uporabljati precejšnjo količino (tiskane) dokumentacije, ki danes eksistira na svetu in ki mu je teoretično na razpolago, na prav tako prožen, direkten in preprost način, kakor kadar razpravlja s sosedom. To nam mora omogočiti moderna tehnologija novih elektronskih strojev.

Do časa pred petsto leti so se informacije prenašale od človeka do človeka bodisi z besedo bodisi z rokopisom. Očitno je bilo zelo malo ljudi, ki so imeli dovolj časa, da bi si pridobili to znanje in informacije. Prva revolucija se je tedaj dovršila z Gutenbergovo iznajdbo tiska. Tisto malo dokumentacije, ki so jo zbrali v več tisočletjih, je bilo tako dano na razpolago večjemu številu ljudi. Zaradi nje pa je čedalje več avtorjev s pisavo začelo izražati svoja dela in misli. Ni naključje, če je bilo v Evropi stoletje, ki je sledilo tej invenciji in torej kreaciji knjig, stoletje renesanse.

Dve ali tri stoletja pozneje je stalna raziskava boljših komunikacijskih sredstev in prenos informacij korak za korakom vodila k invenciji telegrafa, telefona, gramofona in fotografije. Nekaj desetletij po tem so iznašli radio. Tako je v pol stoletja tehnologija multiplicitrala možnosti prenosa informacij. Človeku je bilo odslej na razpolago več sredstev. Toda z eno izjemo: komuniciral je lahko bodisi ustno bodisi s pisavo, ne pa oboje hkrati. Do elektrone.

To pa se dogodi z nastopom tehnološke revolucije. Njen vpliv na sodobno družbo bi moral biti radikalen. Dodatni »gap«, ki ga bo ta revolucija vzpostavila med deželami z napredno tehnologijo in drugimi, pa zastavlja odločilna vprašanja. *Ze zdaj si lahko zamišljamo, da ne bomo sposobni komunicirati, preprosto komunicirati, s tistimi, ki v svojih tehničnih sredstvih ne bodo sledili odločujočega progressa; ta progres se pravkar širi v našo industrijsko strukturo in spreminja naravo samo.*

Prav zdaj se je federalna vlada Združenih držav skupaj z velikimi podjetji angažirala v seriji programov za racionalno eksploatacijo teh novih načinov informiranja in menjave. Predsedniku ZDA je bilo poslano prvo poročilo. To poročilo priporoča vladi, naj prevzame odgovornost za to, da se kar najhitreje na elektronskem stroju registrirajo vsi znanstveni in tehnični dokumenti, ki obstajajo na svetu. Poročilo prav tako predlaga, naj vlada organizira nacionalen in intergeriran sistem za uporabo znanstvenih in tehnoloških informacij v tovarnah in na univerzah.

Razen vlade je zadnja tri leta več drugih federalnih administracij posplošilo uporabo velikanskih elektronskih strojev, da bi uskladiščili informacije in sodelovali pri elaboracijskih delih. Med drugimi Komisija za atomsko energijo, N. A. S. A. za raziskavo prostora (National Aeronautics and Space Administration), Nacionalna medicinska biblioteka, obrambno ministrstvo, ministrstvo za trgovino. Vsak od njih ima velikanske elektronske stroje, ki delajo v »realnem času« s končnimi individualnimi konsolami, razporejenimi po nacionalnem teritoriju.

Naraščajoči pritisk informacije, ki se multiplicitira, v več profesionalnih vejah že nekaj let preprečuje dovolj hitro komuniciranje v obliki tiskanih poročil. Prav elektronski stroj bo poraben kot bistveni vir dokumentacije, informacije in menjave, vključno z vsakdanjimi problemi.

Aplikacija teh novih metod pri vzgoji še ni stekla, a bo v naslednjih dvajsetih letih doživela najspektakularnejši razvoj. Spočetka je problem cena. Šole in univerze so tradicionalno dovolj revne in zato ni vsem mogoče, da bi se angažirale v novih programih, nujnih za široko uporabo elektronskih strojev v vzgoji. Do leta 1980 pa bosta to težavo modificirala dva faktorja: masivna intervencija federalne vlade in hitro zmanjšanje cen programiranja elektronskih strojev.

Leta 1980, verjetno pa že prej, bojo vse ameriške šole in univerze s konsolami zvezane z velikanskimi elektronskimi stroji v različnih vejah znanja. Stroje bodo neposredno adaptirali in koordinirali vzgojne programe za razrede, in mogoče pa

celo za posamezne učence. Vsekakor je to naš plan.

Glavna težava, s katero se bomo srečali, je strah kadrov pred radikalnimi transformacijami. Današnja generacija menažerjev je preveč ustaljena v različnih metodah, da bi se udobno počutila. Toda v prihodnjih letih bo po sili stvari pa tudi zaradi zahtev te nove tehnologije druga generacija menažerjev prevzela komando.

Ta revolucija v metodah informacije je nastopila na pobudo federalne vlade kot posledica dejanske eksplozije v raziskovalnem in razvojnem ritmu ameriške industrije. Ta ritem je povzročil, da je vzporedno raslo število objavljenih dokumentov. Tradicionalne metode prenosa novih znanstvenih in tehničnih informacij, na primer specializirani časopisi, niso mogli iti vstric, pojavilo in pomnožilo pa se je novo sredstvo komunikacije — tehnično poročilo. Danes objavijo v ZDA vsako leto okrog sto tisoč tehničnih in

bo 80.000. Danes jih ameriška federalna vlada sama uporablja 2.000.

Velikost elektronskih strojev, ki je bila dejanski problem, se v velikih proporcijah zmanjšuje. Aparat, ki bo leta 1980 opravil iste operacije, kakršne poznamo danes, bo tisočkrat manjši. Hitrost operacij, na katere bo prišel, bo dosegla število milijardo operacij na sekundo. Cena vsake operacije pa bo dvestokrat nižja.

Leta 1980 bojo elektronski stroji majhni, močni in poceni; tako da bojo na individualno razpolago vsem tistim, ki jih bojo hoteli uporabljati.

V večini primerov bo imel uporabnik elektronskega stroja doma ali v uradu majhno konsolo, ki bo direktno povezana, pa naj bo razdalja kakršnakoli, z najbolj mogočnimi elektronskimi stroji, kjer bodo v ogromnem elektronskem spominu uskladiščeni faktorji znanja. Razvoj, ki ga elektronski stroj doživlja, v relaciji govorno-pisano, pa bo omogočil, da bo ravno tako preprosto upravljati elektronski stroj v vseh njegovih operacijah, kot je danes šofirati avto.*

Najbolj navdušujoč napredek v metodi informacije z elektronskim strojem temelji na tistem, čemur pravimo elektronski stroj v »realnem času«. Elektronski stroj in njegov spomin postaneta dovolj močna, da v nekaj delih sekunde odgovorita na celo serijo vprašanj, ne da bi bil zato potreben poseben poziv. Kar pomeni, da se more človek, uporabljajoč elektronski stroj v »realnem času«, razgovarjati z njim s hitrostjo navadne konverzacije.

Danes cenimo, da vse informacije zbrane v vseh bibliotekah na svetu, vsebujejo 10 na petnajsto znakov (milijon

4
pozneje pa več sto sogovornikom hkrati na različna vprašanja in z ločenimi operacijami.

Da bi to dosegli, obstaja naslednja metoda: v nekaj sekundah ali delih sekunde, ki ločujejo odgovor, katerega je dal stroj vpraševalcu, od novega vprašanja, zastavljenega od istega vpraševalca, četudi v kratkem trenutku razmišljanja stroj preide k drugemu ali več sogovornikom, uporabljajoč sposobnost, da v tem času v milijardinki sekunde odgovarja na drugih linijah — kot velika telefonska centrala, ki bi bila povezana z enim samim centrom (centralni spomin elektronskega stroja, kjer so uskladiščeni podatki). Zdej pripravljajo možnost, da bi se lahko 250 sogovornikov hkrati obračalo na isti stroj z različnimi vprašanji.

Široka industrijska uporaba velikega elektronskega stroja, ki bo posloval v »realnem času« po metodi »time sharing«, pri čemer se bojo kot navadni telefoni ali teleprinterji uporabljale individualne konsole: to je revolucionarni razvoj, ki narekuje prihodnost.

Uporabniku ne bo treba niti pisati niti tipkati niti udarjati na tipke, ampak se bo ustno obrnil na stroj, ta pa mu bo v tempu delovnega pogovora ustno odgovoril.

Ta dialog med uporabnikom in elektronskim strojem lahko poteka prav tako kod dialog z neposredno transmisijo tiskanih sporočil, stroj pa odgovarja kot po telefonu. V ZDA uporabljajo sistem tega značaja pri Stock Exchange. Od stroja po telefonu zahtevajo neposreden kurz te ali one akcije, on pa odgovori na drugem koncu linije.

BORIS VOLK — ČAS OBEDA

znanstvenih poročil. Več kot devetsto tisoč člankov v znanstvenih in tehničnih revijah. In več kot 7 tisoč študijskih knjig (dvakrat več kot samo pred desetimi leti). Se enkrat moramo torej *kompletno premisliti naše metode prenosa informacij.*

Dandanes se formira vsako leto 10 odstotkov inženirjev in znanstvenikov več kot leto poprej. Ne samo, da se skoraj dramatično povečuje obseg informacije, tudi hitrost, s katero to novo informacijo aplicirajo v industriji, poteka v istem ritmu. Skoraj nepredvidljivo je bilo na primer, da bojo reaktivna letala zamenjala tista na propelerje v manj kot desetih letih. Ta ritem ima bistvene posledice. Vse dotlej je bilo časa za razmišljanje. Tisti, ki so odločali v industrijski ali politični strategiji, so na splošno utegnili dobiti in razporediti količino potrebnih informacij. Danes so klasične metode prenosa informacij docela presežene in ne ustrezajo več zahtevam. Če bi se še naprej zanašali nanje, bi se čedalje bolj odločali na slepo srečo.

Revolucija, ki se začena v metodah prenosa informacij, bo omogočila, da bomo lahko ideje uporabljali racionalno in v koristnem času.

Elektronski stroj so pred nekaj leti, ko je bil še na začetku, uporabljali predvsem za to, da so prešli na računsko operacijo in na uporabo v knjigovodstvu. Odtlej igra bistveno vlogo kot instrument prenosa in obravnave informacij v vseh pomembnih besedah. Sposoben bo sprejeti, pretrstati in obravnavati vse probleme, s katerimi se srečujemo v industrijskem življenju. Odločitve bomo torej sprejemali na osnovi izdelanih možnosti.

Leta 1955 je bilo v ZDA okrog 1.000 elektronskih strojev. Pred letom 1975 jša

milijard znakov). Ta dokumentacija je v celoti zbrana v obliki knjig in drugih tiskanih dokumentov. V zdajšnjem ritmu pa se vsakih 15 do 20 let podvoji. Ena od ameriških industrij elektronskih strojev je pravkar naznanila začetek široke uporabe velikanskega elektronskega stroja, ki bo imel spomin z neposrednim dostopom in ki bo mogel sprejemati in zadržati 10 na dvajseto znakov (tisoč milijard znakov v istem stroju). Upravičena je misel, da bo do leta 1980 zelo majhno število elektronskih strojev moglo nadomestiti *vso pisano dokumentacijo*, kar je obstaja na svetu. Delaj bodo v »realnem času«, kot odgovor na vprašanja bodo dajali celoto svojih informacij v ritmu normalnega dialoga.

V tem trenutku nastopajo podobne spremembe tudi v tehnologiji komunikacij s sateliti. Kmalu bo postalo komuniciranje prek satelitov med kontinenti in celo v območju enega kontinenta najhitrejša metoda, predvsem pa daleč *najmanj draga*. Nadaljnji razvoj bo prenos slik v istem ritmu kot prenos sporočil. To dogajanje, ki je zdaj še dovolj drago, bo do leta 1980 postalo vsakdanje.

Kar bi hoteli zdaj enkrat za vselej urediti, je bolj urejena učinkovitejša in manj draga uporaba tistega, čemur pravimo »time sharing« (deljeni čas), kar je še hitrejša od velikih elektronskih strojev. Isti stroj bo odgovarjal več deset,

Karakteristike, ki smo jih pravkar opisali, so v nečem posebej pomembne: uporabnik ima trenutno na razpolago vse informacije, registrirane v elektronskem spominu. Ta spomin more imeti dimenzije, ki smo jih naznačili, tj. vsebovati mora pomemben del vse tiskane dokumentacije vseh bibliotek sveta. Teško si je že zdaj predstavljati, kakšen razvoj bojo mogočile te nove tehnike, ki dejansko spreminjajo vse v načinu informacije — torej v zmogljivosti dela. Vsekakor pa drži, da bojo transformacije industrijske družbe po tej investiciji znatne.*

Glavna potreba je adaptirati se na moderne tehnike, tj. potreba po vzgoji. V ritmu sprememb, ki jih moramo imeti v vidu, bo vzgoja v klasičnem smislu daleč nezadovoljiva. Potrebno bo konstantno readaptiranje in pa možnost, da se v vsakem trenutku ponudijo »re-ciklaže« na osnovi organiziranih vzgojnih programov; vsekakor za tiste, ki ne bojo hoteli prenehati aktivno živeti.

Za to bo potrebno na deset tisoče specialistov za elektronske stroje, tistih, katerim pravijo »programerji«. Nato bodo elektronski stroji sami služili kot učitelji in programerji za svojo lastno tehnologijo. Preden pride ta čas, se *pravi pred letom 1980*, je treba, da odgovorni politiki spoznajo, kaj to pomeni.

Iz knjige: J. J. SERVAN - SCHREIBER
AMERISKI IZZIV

*Francoski specialist, Robert Lattès, direktor Société d'Information Appliquée (filiale SEMA), pravi: »Od individualnih uporabnikov bo potreben lahek napor, a ne mnogo večji kot tisti, ki ga vsi opravimo, da bi se naučili voziti. Tudi spodletelo nam ne bo večkrat, kakor se to zgodi za prometno dovoljenje.«

* »Družba, vzeta v industrijskem ali ekonomskem smislu, se bo morala organizirati okrog informacijskega fenomena, ker ta prinaša človeku amplifikacijo njegovih cerebralnih in živčnih sposobnosti in to tam, kjer mu je prva industrijska revolucija amplificirala samo muskularne sposobnosti.« (Robert Lattès)

S TISKOVNE KONFERENCE ZŠOTK

Zveza študentskih organizacij za telesno kulturo je centralna organizacija, ki združuje na športnem področju vse študente Slovenije.

Se pred 4 leti je ZSSO združevala le peščico študentov na ljubljanski univerzi in bila aktivna le z nekaj kampajnskimi medfakultetnimi tekmovanji. Potem pa je ta zveza prerasla v telo, ki ne le združuje na športnem področju vse slovenske študente, ampak organizira tekmovanja v vseh športnih panogah, vodi širšo politiko študentskega športa in športne rekreacije v merilu republike, v okvirih države in ima stalne stike z FISU in mednarodno študentsko zvezo v Pragi.

Naj samo v grobih obrisih nakažemo naše delo. Organizirali smo medfakultetna tekmovanja v raznih športnih panogah za vse slovenske študente. V zadnjem času dajemo veliko pozornosti organizaciji športnega življenja po domovih in vodenju fakultativne regulativne vadbe po fakultetah. Množično rekreacijsko plavanje v zimskem bazenu, športni teden študentk, tečaj juda in smučanja, to so novosti naše dejavnosti. Naš smučarski klub AKADEMIK pa skrbi za kar najaktivnejšo zaposlitev študentov v zimski sezoni.

Sodelujemo z vsemi sorodnimi organizacijami, naše ekipe pa se udeležujejo meduniverzitetnih in mednarodnih tekmovanj in srečanj, kar je nujnost.

Z izredno razširitvijo naše dejavnosti v zadnjih dveh letih smo uspeli zajeti v naš rekreacijski šport že za cca 12 odstotkov več študentov. S tem se je športno udejstvovalo v naših akcijah približno 20 odstotkov do 25 odstotkov vseh študentov v Sloveniji.

O pomenu telesne vzgoje je bilo že toliko raziskav, poročil, referatov, diskusij, da o vsem tem tu ne bi govoril, ker je preobširno, pa tudi sicer mislim, da je že vsem jasno, kaj telesna vzgoja lahko nudi. To postavljamo za osnovo in predpogoji — sicer so naše zahteve, ki jih bomo postavili, lahko puhle — popolnoma neosnovane! Ornenil pa bom še en zorni kot, s katerega bi postal pomen telesne vzgoje še zanimivejši. S tega vidika telesna vzgoja doslej pri nas še ni bila obravnavana. Posebno v današnjem času, v času reforme, v času bolj smotrnega — da ne rečem kar smotrnega gospodarstva, se mi zdi naslednja preprosta računica nujnost. Govorim o ekonomskem računu. Gre za milijarde, ki jih letno izdaja družba za zdravljenje telesnih in duševnih anomalij študentov. Mislim na ogromno število anomalij, za katere je medicinska znanost dokazala, da jih je moč preprečiti prav s primerno telesno vzgojo mladine. Drugi del računa pa so milijoni, ki bi jih družba namenila za telesno vzgojo. Naj se izrazim nekoliko medicinsko; z milijoni — v preventivi — bi družba (mi) prihranila milijarde — od kurative. Torej, ti stroški za zdravljenje bi se mogli nadomestiti z manjšimi, ki bi dali študentom možnost športnega udejstvovanja; tu ne mislim le na športne dvorane in rekvizite, temveč tudi na sistem študija, ki bi ga bilo treba tako uskladiti, da bi bilo možno udejstvovanje študentov v športu. Izraza milijarda in milijon navajam le kot drastičen primer, kajti točnih podatkov in števil nimam in tudi dvomim, da jih je kdorkoli v SFRJ zmožen v krajšem času dobiti.

Mislimo — pravzaprav sem prepričan v to, da v današnji situaciji skrbeti za telesno vadbo ni dolžnost samo športnih zvez in organizacij. Za šport in telesno vadbo vseh nas se bo morala resno pobrigati celotna naša družba in posebej in takoj pa socialno-zdravstveni zbor skupščine SRS, izobraževalna skupnost SRS in še kdo.

Sedaj namreč ne gre za problem športa, ne gre za problem športnikov — gre lahko za tragedijo slovenske mladine in tragedijo slovenskega naroda.

Lenoba, komodnost in posedanje po kavarnah, pretirana seksualnost, nezainteresiranost za karkoli

že, lov na denar in iskanje samo materialnih dobrin, špekulacije in podkupovanje in še kaj — iz tega in iz take naše mladine gotovo ne bomo razvili naroda na visoki kulturni, psihični in fizični ravni, še manj pa pametnega socializma.

Mogoče sem nekoliko oster in preenostaven ter glasen. A nam vsaj ne bodo zopet očitali: »Saj ste vendar mladi, povzignite vendar svoj glas! In sploh,

STONE STOJKO

kaže, da smo se v našem sistemu vse preveč navadili na kričanje — ko še na to ni več odziva.

Pod besedo privilegij razumem neosnovano prednost peščice ljudi do uživanja dobrin, ki so ostali, večji ali manjši skupini nedosegljive, pa čeprav imajo ti slednji enake ali večje pravice do njih. Gre —

popolnoma jasno — za stvar, ki ni v nikakršni zvezi z načeli naše ustave, še več, je ravno v nasprotju s temi načeli!

O uvajanju obvezne in fakultativne telesne vzgoje na ljubljanski univerzi govorimo in ugotavljamo dejstva ter sklepamo že leta in leta, vendar naprej nismo prišli.

Zahtevamo čimprejnsje zakonsko določilo za uvedbo obvezne telesne vzgoje vsaj v prve letnike vseh fakultet, visokih in višjih šol ter akademij.

Ob sedanjem celodnevem načinu študija — ob preobremenjenosti študenta — je nemogoče od njega zahtevati udeležbo pri vajah na športnih objektih, ki so 3 do 6 km oddaljeni od njegovega doma ali fakultete. Zato zahtevamo gradnjo zimskega bazena in telovadnice v študentskem naselju. (Tudi sklep skupščine ZSJ — januar 1968.)

V smislu dolgoročne politike in plana pa zahtevamo, da se poleg vseh novih građenj fakultet in visokih šol predvidijo tudi športni objekti.

Ker je trenutno aktualna gradnja zimskega bazena v Ljubljani, postavljamo predlog, da se ta zgradi v študentskem naselju.

Upravo zavoda ing. Stanka Bloudka v Tivoliju ostro grajamo za popolno neurejenost oz. anarhijo, ki vlada na športnih objektih izven hale Tivoli. (Rokometna, nogometna igrišča.)

Za popuste prosimo za vse športne prireditve: halo Tivoli, celotno akademsko športno društvo Olimpija (pa ne samo zato, ker je akademsko), nogometni klub Olimpija, košarkarski in rokometni klub Slovan in sploh vse zveze in organizacije, ki bodo kdajkoli organizirale kakršnokoli športno prireditev. Vstopnice s popustom naj se izdajajo samo na podlagi indeksov.

Vsi smo organizacije, ki se trudimo, borimo za popularizacijo in širitev športa in telesne vzgoje.

Vsem nam je jasen ne samo pomen, ampak nujnost telesne vzgoje, zato ne samo prosimo za te popuste, ampak jih zahtevamo.

Računamo na pametno sodelovanje. Računamo na to, da se vsi, ki vodijo športne klube oz. športne zveze in organizacije, zavedajo tistega širšega smisla in pomena njihovega delovanja in da ne mislijo primitivno samo na tisti trenutni materialni dobiček. Ali se zavedajo, da vzgajajo ne le igralca, ampak tudi gledalca, da izgrajujejo posameznike in tako celotno našo družbo?

Ali resnično mislijo, da so samo cirkus in — kdor hoče cirkus, naj plača, mastno plača! Ali bo postal šport privilegij tistih naših socialističnih bogatašev, s katerimi naša družba ne bo naredila koraka naprej?

Zahtevamo, da se vse formalnosti in administracija ob vključevanju študentskih športnih društev v občinske zveze za telesno kulturo zmanjša na najnujnejši minimum. Saj vemo, kako nas ravno pretiran formalizem in administracija ovirata na raznih področjih — zakaj naj bi nas ovirala tudi tu?

Zahtevamo temeljito in čim hitrejšo reorganizacijo telesne vzgoje v osnovnih in srednjih šolah. Dokler ne bo študent-mladinec prinesel že s seboj na univerzo vsaj minimalno športno predizobrazbo, dokler ne bo osveščen o pomenu telesne vzgoje in športne rekreacije, do takrat ne moremo pričakovati zaželeno športne rekreacijske aktivnosti, še manj pa tekmovalne.

Preko univerzitetnega odbora ZSJ bomo napeli vse sile za to, da bi se študij na univerzi pravilneje in smotrneje organiziral, da bi se študent razbremenil in da bi se mu zagotovila materialna baza, da ne bo prisiljen iskati obremenitve v honorarni zaposlitvi, ampak da si bo lahko privoščil športno rekreacijo.

V smislu popularizacije športnega udejstvovanja med študenti in tudi nasploh prosimo radio, tisk in televizijo, naj pošilja svoje novinarje na naše akcije, naj naše prispevke ne režejo tako, da potem ostanejo brez glave in repa, ampak naj nas obvestijo ali so slabi, predolgi ali nezanimivi.

Televizijo prosimo, da v prihodnje ne naredi iz oddaje, za katero smo se dolgo dogovarjali in pripravljali, na koncu film po lastni presoji in okusu.

Franci Koglot

ALŽIRIJA

Nacionalna zveza alžirskih študentov (UNEA) je v začetku februarja pozvala 8000 študentov univerze v Alžiru k 24 urni stavki. UNEA je hotela s tem protestirati proti ukrepom vladajoče stranke (Fronta nacionalne osvoboditve, FLN), ki je poskušala postaviti študentski »marionetni sindikat«. Policija je reagirala in zaprla več študentov. Univerzitetno življenje se je ustavilo. Medtem pa se je protestnemu gibanju alžirskih študentov proti izenačitvi univerze s partijsko linijo pridružil tudi večje število alžirskih profesorjev, ekspertov za izobraževanje, in različne visoke šole Alžira in Orana. Univerzo so spet odprli 19. februarja, študentje pa so s stavko nadaljevali. UNEA je izjavila, da se je pripravljena pogovarjati z oblastmi, oznanila pa je, da se zavzema za naslednje cilje: izpustitev vseh študentov, ustanovitev političnih preganjanj, ukinitve nekaterih univerzitetnih in upravnih kazenskih ukrepov, branitev akademske in sindikalne svobode.

FRANCIJA

Iz protesta proti zastarelemu hišnemu redu v študentskih domovih so 14. februarja v skoraj vseh študentskih domovih v Franciji organizirali »dan akcij«. Organizirala ga je federacija francoskih študentskih domov (FRUF) s podporo francoske nacionalne zveze (UNEF) in združenjem strokovnih visokih šol (UGE). Na tiskovni konferenci je predsednik (UNEF) navedel zahteve stanovalcev študentskih domov: svobodno gibanje med vsemi bloki, posebno med tistimi, v katerih stanujejo študentje in študentke, ukinitve prepovedi obiskov v sobah — sedaj obiskovalce lahko sprejemajo samo v skupinah v skupnih prostorih — svoboda informiranja, mnenja in združevanje, sodelovanje pri organizaciji kulturnih in socialno-pedagoških ustanov. Med tem je francoski minister za vzgojo predložil 22. februarja nov vladni predlog za domski režim. Priznal je sicer pravico študentov, da sprejemajo obiske, vendar odvisno od starosti in spola: v določenem času smejo študenti neomejeno spre-

jemati obiskovalce in obiskovalke, medtem ko mladoletne študentke te pravice nimajo. UNEF je ta vladni predlog takoj odklonila.

ŠPANIJA

Fakulteto za politične in gospodarske znanosti univerze v Madridu so v začetku februarja spet odprli. Tudi na medicinski, naravoslovni in filozofski fakulteti, ki so bile po vladnem ukazu dva tedna zaprte, spet tečejo predavanja. Represivni ukrepi zoper študente pa se nadaljujejo. Vedno znova sledijo nove aretacije. Številne študente iz Madrida in Barcelone so izključili iz univerze. Nadalje so na univerzi od 29. januarja nastavili posebno policijo, ki je na voljo rektorjem in dekanom. Policaji so v civilu, nosijo pa trakove z napisom »Univerzitetna policija«. To je prvič v zgodovini španske univerze, da so se zatekli k takemu ukrepu. Na vseh madridskih fa-

kultetah so študentje organizirali protestna zborovanja, ki potekajo vedno v isti obliki; pričnejo se z enominutnim molkom, študentje pa nato skupaj zapojejo študentsko pesem »Gaudeamus igitur«, himno evropskih akademikov. Nato sledijo govori proti policiji. Tri četrtine profesorjev pravne fakultete, kakor tudi nekaj profesorjev drugih fakultet, je odpovedalo predavanje, dokler bo na univerzi policija.

Na medicinski fakulteti so študentje organizirali stavko in poslali mednarodni študentski konferenci (ISC/CIE, Leiden) ter mednarodni študentski zvezi (IUS/UIE, Praga) pismo, v katerem se zavzemajo, da bi ti dve organizaciji priredili dan solidarnosti s španskimi študenti. »Delavska odbora« dveh kovinskih tovarn v Madridu sta delavcem pismeno izrazila podporo. V zadnjem februarjskem tednu je odstopil namestnik rektorja in več dekanov madridske univerze, da bi izrazili svoj protest proti prisotnosti policije na univerzi. Solidarnostna zborovanja so bila prav tako v ostalih univerzitetnih mestih, v Barceloni, Saragozi. Dva francoska Nobelova nagrajenca André Lwoff in Jacques Monod sta odklonila naslov doktorja honoris causa madridske univerze.

Preobrat znanosti v ZRN

Vietnam in Zahodni Berlin

Med ameriškim zatiranjem vietnamskega osvobodilnega gibanja in represijo skupine, ki se bori za gospodarske spremembe v Zahodnem Berlinu, obstaja več kot samo moralno-ideološki odnos. Tu je čisto praktična zveza.

Ne pozabimo: tretja vietnamska vojna (začela se je 1. 1954, ko je južnovietnamski predsednik Diem s pomočjo Amerikancev, z ameriški svetovalci in ameriško opremo začel zatirati »levo« skupine. Najprej so preizkusili represijski stroj v majhni meri. Manipulacije z volitvami so bile od vsega še najbolj nedolžne, koncentracijska taborišča so že korelat, orožje, umori, in sistem oboroževalnih policijskih ukrepov prvi korak k eskalaciji, ki je logično vodila dalje k masovnemu bombardiranju in napalmu, ker odpora ni bilo mogoče zadušiti, temveč je postajal vedno močnejši.

Tu so se učili ameriški specialisti za zatiralno tehniko, kako je možno priti »do konca« z uporniki manjšinami in končno večinami. Oni tudi vedo, zakaj se to učijo: za njihova lastna mesta. Priprave ameriških mest za leto 1968 so videti približno take: Detroit planira nabavo stotih »Stamer-kanonov«, katerih izstrelki prebije hišne stene in se potem razkropi v manjša eksplozivna telesa, ki uničijo posamezne objekte v hiši ali prostoru. Philadelphia trenira 125 ostrostrelcev, ki bi operirali predvsem iz helikopterjev ali visokih stavb. Poleg tega izvajajo poizkuse s težkim orožjem in oklopno opremo.

Los Angeles je med drugim aktiviral tank M 8 iz druge svetovne vojne in ga uvrstil med ostala oklopna vozila.

V raziskovalnih laboratorijih so razvili cel arsenal kemičnega orožja proti revoltiranim človeškim masam. Najbolj ekstremne produkte preizkušajo v Vietnamu, mi-

hodnim Berlinom, kot je to sicer videti, in močnejša, kot pa se mi tega zavedamo.

Pomembna naloga za izvenparlamentarno opozicijo mora biti, da se ne uči samo tehnike demonstriranja pri ameriških prijateljih, temveč da se ob pravem času poglubi tudi v tehniko organiziranega nasprotnika, da bi ga mogla premagati. Za sedaj zadostuje — morda — samo publiciranje, odkrivanje teh zvez in priprave s strani policije in političnega vodstva. Sele takrat ko te priprave ne bi zadoščale proti nasilni represiji, bo potrebno najti druge oblike obrambe.

G. F.

(Se bo nadaljevalo)

K položaju Židov v SZ

Na povabilo svetovne zveze židovskih študentov se je od 9. do 11. februarja v Laarge Vuursche, Holandija, na informativnem seminarju o položaju Židov v Sovjetski zvezi zbralo več kot 30 zastopnikov zahodnoevropskih nacionalnih študentskih zvez, socialističnih kot tudi židovskih študentskih organizacij. Prvikrat so se udeležili prireditve WUJS kot uradni gostje tudi nemški študentski zastopniki.

Da bi omogočila nepristransko orientacijo zahodnoevropskih študentskih zvez, je WUJS povabila predvsem izvedence iz socialističnih in komunističnih krogov.

Na začetku seminarja je docent na univerzi Oxford Abramsky podal historični oris različnih sovjetskih uradnih stališč do židovske manjšine. Referent je podčrtal bistveni obrat v stališču do cionizma, ko je SZ leta 1948 priznala razdelitev Palestine na židovski in arabski del. Malo kas-

Alstredal, švedski član socialistične internacionale

Alstredal je poročal o dosežkih posebnega komiteja Internacionale za študij položaja Židov v SZ. Komite internacionale se je pri tem opiral na poročilo mednarodne socialistične študijske komisije iz leta 1964. Iz tega je bilo mogoče ugotoviti diskriminacijo Židov kot nacionalne manjšine, religiozne skupnosti in kot individuumov. Tudi novejša raziskave nič ne kažejo, da se bo situacija spremenila. Kampanja tiska proti »gospodarskim prestopnikom« je sicer prenehala.

Komite je takole orisal položaj: po zadnjem ljudskem štetju v letu 1959 živi v SZ okrog 2.300.000 Židov, od njih jih je 490.000 navedlo kot materinščino židovski jezik. Kljub uradni politiki, da je treba šolarje poučevati najprej v svojem jeziku — v celi SZ je 59 takih posebnih izobraževalnih ustanov — ne obstaja niti ena židovska vzgojna institucija. Uradna statistika ne navaja nobenih židovskih knjig; židovskih časopisov ni (z eno lokalno izjemo) — tudi nimajo nobenega lastnega gledališča, kot ga imajo bistveno manjše židovske manjšine na Poljskem in v Romuniji. Edini židovski časopis »Sovjetska domovina« izhaja celo od januarja 1965. leta mesečno, največji del naklade pa gre kot »vzorec« v inozemstvo.

Končno je komite orisal položaj Židov na religioznem področju: v nasprotju s krščanskimi ali muslimanskimi skupnostmi verni Židje nimajo nobenih predstavništev

Anglija

Angleški študentski predstavniki imajo različna mnenja glede odločitve vlade, da v tem letu omeji zvišanje štipendij. Predstavnštvo nacionalne zveze sicer nima namena izvesti kakšnih hrupnih akcij, ker menijo, da le-te nikamor ne vodijo. Prav tako se bojijo, da bi zgubili zaupanje sindi-

JOZE BENEDEK — NJENA JESEN

katov, ki morajo tudi pristati na omejitve plač. Študentski predstavniki prav tako menijo, da bi prevelik hrup okoli štipendij lahko vlado pripravil do tega, da bi začela uvajati kreditni sistem in ukinjati štipendije. Nasprotno pa je radikalna študentska zveza, ki je levo usmerjena skupina znotraj nacionalne zveze, nove omejitve takoj odklonila. Skupina planira vrsto lokalnih in nacionalnih protestnih akcij, ki naj bi dosegle višek prvega maja na Curzon Street v Londonu, kjer je ministrstvo za vzgojo.

Holandija

V Nymwegnu naj bi nastala kritična univerza. Inicijatorji se zgledejo po Zahodnem Berlinu. V pojasnilu, ki so ga objavili v listu nizozemskih študentskih sindikatov »Demokrater« in v »Nijmeegs Universiteitsblad« razlagajo: izhodiščna točka za naše ideje o kritični univerzi je nesorazmerje med majhno skupino politično angažiranih študentov na eni strani in veliko večino apolitičnih na drugi strani. Na »kritično univerzo gledamo kot na most ki naj obe skupini premosti«. Ta univerza naj bi obsegala dve delovni skupini: 1. splošno delovno in študijsko skupino, ki naj bi jo sestavljali študentje različnih fakultet. Teme bi bile: Vietnam, Leninizem, izobraževalna politika in univerzitetna struktura ipd.

2. Fakultetne skupine, ki naj bi bile razporejene po skupinah: medicina, sociologija, matematika itd.

BORIS VOLK — ZLATI ČASI

lejše oblike pa so namenjena za lastno prebivalstvo. Zahodnonemški in zahodnoberlinski tisk nam je — brez komentarja — predstavil nekaj teh produktov. Vede ti moramo: med policijo zahodnih držav obstaja zelo aktivna in intenzivna kooperacija. Z gotovostjo lahko trdimo, da se je ravno zahodnoberlinska policija natančno informirala o tem razvoju v USA — in da se bo tudi v prihodnosti. Če ne bi v zadnjem trenutku legalizirali demonstracij proti vojni v Vietnamu (18. februarja), bi doživeli prvo »prho« solzilnega plina. Če bi razbili to demonstracijo, bi bil to v določeni meri korak naprej za isto tehniko, ki naj bi zadušila vietnamsko osvobodilno gibanje. Tu je mnogo bolj neposredna zveza med Vietnamom in Za-

neje pa so se znotraj SZ pokazale tendence po diskriminacijskem ravnanju z Židi, ki so se v 50-tih letih stopnjevale v redno preganjanje židovske manjšine. V novembru 1948. l so razglasili vse židovske časopise in institucije, kjer se je govorilo židovsko, za ilegalne.

Nekaj kasneje so sledili procesi in obsodbe domnevnih cionističnih agentov in židovskih zdravnikov, preganjanja, ki jih je Hruščev leta 1956 obsodil v svojem govoru na kongresu KPSZ. Po določenem izboljšanju kot reakciji na proteste socialističnih krogov iz inozemstva je bil v začetku šestdesetih let še en val antižidovstvenih krogov iz inozemstva je bil v zakem številu gospodarskih procesov, naperjenih proti Židom.

ali združb. Leta 1966 je bilo v celotni SZ odprto samo še 62 sinagog, nekaj let prej še nekaj sto. Ni nobenih izobraževalnih ustanov za rabine, v nekaj letih bodo skupnosti brez duhovnega vodstva. Med tem ko so Židje v znanstvenih in umetniških poklicih nadpovprečno zastopani, jih je zelo malo med političnimi predstavniki. V diplomatski službi in višjih rangih vojske Židov sploh ni.

Francoski novinar Victor Fay je iz marksističnega stališča označil težave manjšine v SZ kot znak ne še popolnoma uspele demokratizacije sovjetske socialistične družbe.

(Po študijskem informativnem biltenu — priredil T. P.)

ZATO NISEM KRISTJAN

Ugovori proti religiji so dvojni; duhovni in moralni. Duhovni ugovor pravi, da ni nobenega povoda za domnevo, da je katekolum religija resnična; moralni ugovor pa pravi, da verske zapovedi izhajajo iz časa, v katerem so bili ljudje krutejši kot danes in da so zaradi tega v njih ovekovečene takšne nečlovečnosti, katerim bi bila moralna vest naše dobe sicer prerasl.

Lotimo se moralnih vprašanj. Po mojem mnenju je imel Kristus precej težko karakterno napako, namreč, da je verjel v pekel. Kar se mene tiče, se mi ne zdi v redu, da lahko nekdo, ki je resnično do dna človekoljuben, verjame v neko večno trajajočo kazen. Kristus, kot je prikazan v evangelijih, zagotovo verjame v neko večno kazen, in vedno znova najdemo v evangelijih neko maščevalno besnost do tistih ljudi, ki njegovih pridig niso hoteli poslušati — odnos, ki pri pridigarjih ni nenavaden, ki pa postavi najvišjo popolnost v nekoliko dvomljivo luč. Pri Sokratu na primer tega odnosa ne najdemo. On je do ljudi, ki ga niso hoteli poslušati, vljuden in ustrežljiv, in po mojem mnenju je ta odnos mnogo bolj vreden nekega modrijana, kot odnos ogorčenja. Verjetno se vsi spominjate tega, kar je Sokrat govoril pred svojo smrtjo in na tiste besede, ki jih je na splošno rekel ljudem, ki se z njim niso strinjali.

— Kristus je rekel v evangelijih: »Vi kače — in katja zalega! Kako boste vi ubežali obsodbi na pekel?« To je rekel ljudem, katerim njegove pridige niso ugajale. Po mojem mnenju to ni ravno najboljša ravnanje. Vendar je še dosti tovrstnih mest o peklu, da omenimo na primer znani izrek o grehu zoper Svetega Duha: »Kdo pa govori zoper Svetega Duha, temu ne bo odpuščeno niti na tem niti na onem svetu.« To je na svetu povzročilo neizrečeno bedo, kajti vsemogoči ljudje so verjeli, da so grešili zoper Svetega Duha in da jim ne bo odpuščeno niti na tem niti na onem svetu. Ne zdi se mi prav, da bi bil človek, čigar narava vsebuje pravo mero dobrote, zasadi v svetu toliko strahu in groze. Kristus nato pravi: »Sin človekov bo odposlal svoje angele. Ti bodo zbrali iz njegovega kraljestva vse zapeljivce in hudodelce in jih vrgli v ognjeno peč. Slišal se bo jok in škripanje z zobmi.« O joku in škripanju z zobmi pa govori vedno znova. Pojavlja se v verzih za verzom in zaradi tega je bralcu očitno, da mu je predstava joka in škripanja z zobmi izzivala določeno zadovoljstvo. Nadalje se gotovo vsi spominjate mesta, kjer govori o ovcah in kozah in o tem, kako bo pri svoji vrnitvi rekel kozlom: »Umaknite se mi, vsi vi hudodelci, v večni ogenj.« Potem nadaljuje: »In sli boste v večni ogenj.« Nadalje zopet pravi: »Če ti tvoja roka prinaša pohujšanje, si jo odsekaj; kajti bolje je zate, da greš skozi življenje pohabljen, kot pa da z dvema rokama prideš v pekel, v neugeljiv ogenj, kjer črv ne umre in ogenj ne ugasne.« Todi to vedno znova ponavlja. Moram reči, da je ves tak nauk o peklenškem ognju kot kot kazni za grehe grozovit. Prinesel je na svet krutost in neusmiljeno mučenje generacij. Če bi lahko sprejeli, da je Kristus iz evangelijev v resnici tudi bil takšen, kot ga njegovi kronisti prikazujejo, potem bi ga morali gotovo za to delno napraviti odgovornega.

Osebnost se mi ne zdi, da bi Kristus po modrosti ali čednosti stal tako visoko kot nekatere druge zgodovinske osebnosti. V tem oziru bi postavil Budo ali Sokrata nad njega.

Večkrat slišimo, da ni prav napadati religijo, ker ustvarja človeško čednost. Tako pravijo, jaz sam nisem opazil nič takega. Zdi se mi, da je bil največji del ljudi, ki so se tega držali, izredno slab. Iz tega izhaja čudno dejstvo, da je bila krutost tem večja in splošen položaj tem slabši, čim močnejša je bila religija in dogmatična veri neke dobe. V tako imenovanih verskih epohah, ko so ljudje resnično verjeli v krščansko vero v vsej njeni popolnosti, je obstajala inkvizicija z mučenjem, na milijone nesrečnih žensk so sežgali kot čarovnice in nešteto ljudi je pretrpelo vse možne grozovitosti.

Če se ozremo po svetu, moramo ugotoviti, da so organizirane cerkve sveta vsakemu najmanjšemu napredku v občutju humanosti, vsaki izboljšavi kazenskih zakonov, vsakemu ukrepu za zmanjšanje vojn, vsakemu koraku za boljše

ravnanje s temnimi rasami ali vsaki omilitvi suženstva in vsakemu moralnemu napredku tako na zemlji vesesoko nasprotovale. S popolnim prepričanjem da je krščanska religija, organizirana v svojih Cerkvah, bila in je še glavni sovražnik moralnega napredka v svetu.

Mogoče ste mnenja, da grem predaleč, če trdim, da je še vedno tako. Jaz nisem tega mnenja. Vzemite za primer eno samo dejstvo.

Če imajo starši v razmerju z dohodki družine preveč otrok, pride do revščine, podhranjenosti, prezasedenosti stajovanja in zelo verjetno tudi do krvoskrunstva. Kljub temu si je večina moralistov v tem enotna, da starši rajši ne bi vedeli, kako bi se s preprečitvijo spočetja lahko takšni bedi izognili. Tem moralistom na

TONE STOJKO — ŽENA Z LUBENICO

ljubo je na milijone ljudi, ki naj ne bi nikoli obstajali, obsojenih na življenje, polno muk, in sicer samo zaradi tega, ker velja spolno občevanje kot podlo, če ni spremljano z željo po potomstvu, ne velja pa kot podlo, če ta želja obstaja, tudi če so potomci po človeških merilih revni.

To je trpljenje, ki ga škofje in politiki v imenu morale namenoma nalagajo. Če bi imeli najmanjšo iskro ljubezni ali sočutja do otrok, se ne bi tako trdno držali tega npravnega kodeksa, ki povzroča to vražjo krutost.

Če hočemo, lahko ustvarimo z današnjo industrijsko tehniko znosno bivanje za vse. Tudi za to bi lahko skrbeli, da bi število prebivalstva na zemlji ostalo enako veliko, če nas politični vpliv Cerkve ne bi oviral pri tem, da bi se dalo kontrolni rojstev prednost pred vojnumi, kožnimi boleznimi in lakoto. Ta vednost, ki bi lahko zagotovila vsesplošno srečo, obstaja, toda verski nauk nas moti pri tem, da bi jo v ta namen tudi zastavili. Religija nas ovira tudi pri tem, da bi dali našim otrokom pametno vzgojo, da bi odstranili glavne vzroke vojn in da bi na mesto starih, togih nauk o grehu in kazni razširjali etiko znanstvenega sode-

lovanja. Možno je, da se človeštvo nahaja na pragu zlatega obdobja; če je tako, je treba najprej ubiti zmaja, ki čuva vhod, in ta zmaj je religija.

(Ta pripomba Bentranda Russela je izšla pri založbi Sczesny v Münchnu, v njegovi knjigi »Zakaj nisem kristjan«.)

Prev. S. P.

OB ŠTUDENTSKIH NEMIRIH V ITALIJI

Težko je pisati o nedavnih študentskih nemirih v Rimu in ostalih italijanskih univerzitetnih središčih, težko zato, ker se enostavno ne da zaobjeti in analizirati vseh vzrokov, vseh zahtev in pa struj v samih študentskih vrstah. Nemire je prav gotovo povzročil stari cehovski hierarhični sistem organizacije italijanske univerze, ki je univerzo bolj in bolj spreminjal v »opustošeno bojišče brezobzirne sindikalistične borbe, ki jo je poleg vsega nevarno zastripilo še strankarstvo«, kot ugotavlja

dni nemirov ostro obsodili ravnanje italijanske KP, ki je iz študentskega gibanja skušala kovati zase politični kapital. Očitni so ji, da se je oportunistično prodala sedanjemu italijanskemu buržoaznemu sistemu in da prave revolucionarnosti sploh ni več zmožna. Drugi so šli še dalje; po njihovom se študentske zahteve po demokratični in svobodni univerzi lahko uresničujejo le s spremembo obstoječega družbenega in političnega sistema v Italiji. Ta radikalna stališča dela študentov so v javnosti naletela na najrazličnejši odmev, med samimi študenti pa so povzročila tudi mnogo nesoglasij.

Prav zaradi te ideološke neenotnosti v vrstah študentov tudi ni prišlo do končoveljavne formulacije zahtev študentov. Vodilo in glavna misel vseh zahtev pa je bila zahteva po udeležbi pri upravljanju univerze. V eni uradnih izjav zahtevajo študentje »ne le sodelovanje pri upravljanju niti le neko simbolično procentualno udeležbo v univerzitetnih upravnih organih, ampak popolno, brezpogojno kontrolo nad vsakršnim, bodisi administrativnim bodisi študijskim upravljanjem univerze, kar je edini pogoj za njeno demokratizacijo.«

Na nekaterih zasedenih univerzah so študentje med zasedito na lastno pest organizirali predavanja, ki so jih imenovali anti-predavanja. Vsebinska predavanja se je sukala predvsem okoli svetovnega komunističnega gibanja, torej o stvari, o kateri se na rednih predavanjih gotovo ni dalo mnogo slišati. Na rimski filozofski fakulteti so študentje s svojim predlogom o reorganizaciji sistema izpitov prodrli tudi pri profesorjih. Vendar sta izpite po novi metodi naredila le dva študenta, kajti v tistem trenutku je policija na ukaz rimskega univerzitetnega rektorja d'Avacka s silo izpraznila fakulteto. Grobi posegi policije so še zaostriili situacijo in po krvavih demonstracijah 1. marca dosegli le to, da se je še naslednji del italijanske javnosti postavil na stran študentov. Tistega dne je pred fakulteto za arhitekturo zgorelo troje avtomobilov, 150 policistov je moralo iskati zdravniško pomoč. Med študenti je bilo resneje ranjenih le 50, verjetno pa je, da se ostalih 100 ni upalo iskati pomoči v bolnišnici, da ne bi bili aretirani in uvrščeni na črno listo, ki jo policija vodi o snevarnih levih elementih.

Na rimski fakulteti za arhitekturo sem bil, še preden je prišlo do prvih spopadov s policijo. Ko sem se uspel preriniti med kupi klopi in stolov skozi vhodna vrata v avlo, sem najprej izvedel, da moram fotoaparata pustiti pri vratih. Vsak posnetek znotraj fakultete je novinarje stal od deset do dvajset tisoč lir, seveda odvisno od tega, ali je šlo za časopis, ki je bil naklonjen študentom, ali pa obratno. V spremstvo sem dobil študenta grškega rodu, ki me je skrbno vodil po vsem splotju. Vsa notranjost fakultete je le še malo spominja na to, da je tu včasih bil pouk. Predavalnice so bile izpraznjene, ves inventar so obleganci porabili za zabarikadiranje vrat in oken v pritličju, v obrambo proti eventualnemu napadu policije ali pa mladih neofašistov. Glavni štab upornikov se je naselil kar v tajništvo, predavalnica poleg pa je služila za tiskovni center. Visoko s stene je na ves ta nered papirja, ki je zaudarjal po tiskarski barvi, odločno zrl vedno prisotni Čeh. Stene hodnikov in predavalnic pa so bile polne hipijevskih slikarjev, ki so se izmenjavale z revolucionarnimi gesli Mao Ce Tung, Lenina in ostalih velikih revolucionarjev.

Nehote sem pričel spoštovati to disciplino, organiziranost in revolucionarno zavzetost, ki je vela iz teh študentov, trdno odločenih, da za vsako ceno dosežejo uresničitev svojih zahtev. Hkrati pa me je postalo sram nas samih, ki smo, potolaženi s frazami in objubami, politično že popolnoma otopeli. Mar je geslo »biti revolucionarna« res postalo le še geslo, ki ga govorniki lahko še sem in tja uporabijo na kongresih, če ravno zmanjka druge snovi?

Sicer pa naj še omenim, da se razmere na italijanskih in naših univerzah nasploh bistveno razlikujejo.

Milan Smolej

OBVESTILO

Mednarodni odbor je dobil obvestilo od avstrijske zveze študentov, da bodo letos poletji na univerzi na Dunaju tečaj nemškega jezika.

Tečaji bodo trajali:

1. od 8. julija do 3. avgusta
2. od 5. do 31. avgusta
3. od 9. do 21. septembra

Tečaje plačajo udeleženci sami

Podrobnejše informacije dobe zainteresirani na mednarodnem odboru, Trg revolucije 1, soba 84/II.

GOBE

V KNJIGI

na prvi strani piše gobe v knjigi od leve proti desni na zadnji strani tudi od leve proti desni razlika je v tem da na prvi strani piše od spirale proti luknji na zadnji pa od luknje proti spirali

prvi in zadnji list sta iz drugačnega materiala kot ostalih dvajset listov

v knjigi sta dve luknji premera 53 mm in devetindvajset lukenj premera 8 mm prvi dve luknji sta na prvem in zadnjem listu ostalih devetindvajset lukenj pa na ostalih listih

če knjigo odpreš na sredi bodo vedno levi listi nekaj milimetrov nižje kot desni ta pojav se da razložiti s tem da je spirala ki liste združuje desnosučna

če imaš na levi strani deset listov na desni pa dvanaest tako da je na dnu levega kupa list na katerem piše gobe v knjigi od spirale proti luknji in na dnu desnega kupa list na katerem piše isto besedilo od luknje proti spirali boš opazil da je na levi strani en okrogel papirček in dve luknji na desni pa dva papirčka in ena luknja taka položaja listov sta v knjigi še dva samo da ni na vsaki strani en papirček iste barve kot je to pri prvem položaju barva ki je na obeh enaka je zelena poleg tega je pa še na desni strani še poleg nje papirček bele barve

posebnost teh lukenj je da niso namenjene temu da skozi njih ne vidiš nič ampak da skozi nje gledaš barve in vidiš kako je zelena barva različna od oranžne in ta od plave

gobe v knjigi so izdelali plamen pogačnik matjaž hanžek

MATJAŽ

HANŽEK

ponekod razpravljajo tudi o tem da bi po zagrebškem vzorcu fiksno določili le stroške klanja cene mesa pa bi se potem ravnale po uradno ugotovljenem povprečju odkupnih cen za kar bi bili najbrž dovtetni tudi predstavniki klavniške industrije ki računajo da se bodo od kupne cene popravile če se ob pogajanjih z Italijo doseže boljše cene za izvoz živine in mesa

zaradi sodelovanja s tujimi partnerji se je zelo povečala naša industrija tako vidimo da je tudi v človeški družbi važna simbioza

predsednik mestnega sveta je nekega dne govoril o tem da je potoval po združenih državah amerike ni povedal ali so v združenih državah elektrificirane vse železniške proge ampak je naznanil da imajo v združenih državah veliko električne energije

v indiji se je občutno zmanjšal narodni prirast tako da so morali povišati otroške doklade za dva meseca so podaljšali porodniški dopust in še druge ugodnosti za noseče žene tako upajo da bodo dvignili nataliteto na solidno raven

O JAPONSKI

zakon združenih držav severne amerike je dovoljeval to možnost da se že poročen američan poroči z japonko in imata zakonske otroke zaradi tega je bilo na japonskem zadnje čase veliko pogrebov

kar se pa tiče hirošimk je bila pa stvar taka veliko žen ki je preživelo osmi avgust je postalo nezmožnih da bi rodile druge pa ki lahko imajo naraščaj se pa precej razlikuje od tistega ki so ga imele pred osmim avgustom

zadnje dni je bilo v svetu veliko resnih incidentov ki so povečali dvom o tem ali res ni možno da bi izbruhnila tretja svetovna vojna eden izmed najresnejših je bila zaplenitev ameriške vohunske ladje pueblo razmišljati o tem ali je bila ta ladija res vohunska ali ni naša dolžnost važno je le da je koreja blizu japonske

prebivalstvo japonske prebivalci japonske so skoraj brez izjeme japonci naseljenost je razmeroma gosta kljub temu pa je izseljevanje v japonske kolonije in druge dežele zelo majhna japonski imperialisti so vedno poudarjali prenaseljenost ki pa v resnici ne zavzema takega obsega na otoku hokkaidu živi na primer samo petinpetdeset ljudi na kvadratni kilometer na treh južnih otokih kjer je povprečna gostota posebno visoka je veliko bolj hribovitih krajev ki bi lahko bili naseljeni pa niso prebivalstvo se gnete in duši v rečnih dolinah in ob morju kjer je mogoče živeti od riža in ribištva le redko pa sega nad tisoč metrov

na japonskem živijo rumeni ljudje

japonska je zelo zanimiva dežela

O VZKLIKU IN USTVARJALNEM NAPORU

Svet knjige, še posebej knjige z literaturo, je širok. To je svet, ki ga živim za motnimi okni trolejbusov, v vežah velikih stavb, na pol skrit med nagrmadenimi policami živili ali sam za kuhinjsko mizo, polno drobtin in je skoraj mrak. Poln nerazložljivosti, poln temnih obrisov, poln prekipevajoče volje, gona, ki se muči ob neprestopnem betonskem kvadru, svet vzemirjenja in nagovarjanja k refleksiji.

Bralčeva ušesa so nestrpna, oči strastno begajo od črke do črke. Bralec leži na pol zleknjen nekaj nadstropij nad cesto in gleda v napis, ki je viden v režah balkona PETAR VELEBIT, POSTOLAR. Nato se za-

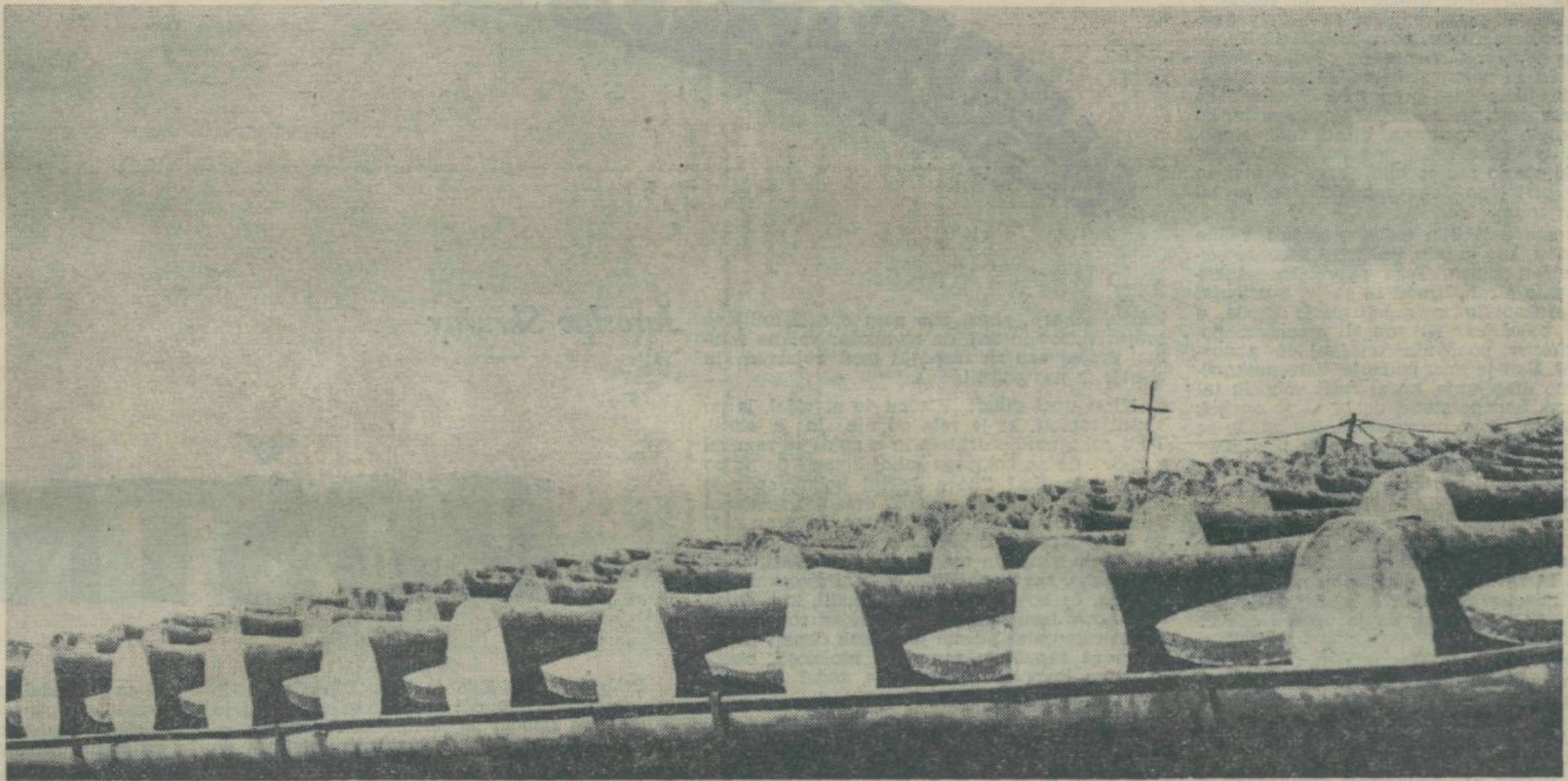
Človeka, konec humanizma in vrnitev stvari. V življenju objektov, odprtih zaznavi in spoznavi, mehanično razdeljenih v pojavno in skrito, zavezanih znanstvenemu žarku, ki prodira podnje, ni bogatenja, vplivanja, presejanja, poseganja, polasčanja in ustvarjalne volje. Človek kot nosilec nečesa človeškega, človek, ki razbira človeško na človeški (poljuben) način, je mrtev. Hierarhije ni več, spreminjanje je pozabljeno. Ni več smisla, zato ga ne gre sporočati. V tej situaciji je knjiga sploh odveč. Vsaka knjiga je nosilec smisla, vsaka knjiga se žene za ciljem, vedno hoče. Knjige, ki ni na neki način hotna, ki noče zasluževati, ni. Knjiga

dogajanju, v premišljenem načrtu. Naš svet je svet samovolje. Živimo zacementirani v humanizmu, v srečevanju duš, v polasčanju ljudi. Narod postaja hobby narodnjakov, književnost pripada circuitu lettré, »svoboda« je neizbežna, ekonomija je politična, politika je ekonomska.

Področje knjige je široko, hlastanje po sporočilih je silno. Zato kljub vsemu vendarle gre za vprašanje selekcije in odgovornosti. Prepričan sem, da sta tako edicija OHO in Rastko Močnik — ambiciozna projekta. Mc Luhan je res izrekel, da je sredstvo že sporočilo, vendar ni obrnil nič drugega kot stari stavek, da je vsebina bistvena. Stari stavek je: Najprej vsebina, nato oblika. Torej zgodba pred jezikom. Rastko Močnik (glej: Tribuna 16, Edicija OHO) povzema Mc Luhana in pravi, da je bistveno, kako se knjiga odpira, kako jo upogibamo in prijemamo. To je zame predvsem obračanje starega stavka o vsebini in obliki. Najprej sredstvo, nato vsebina. Ali: formalizem. Igranje z OHO je zato formalistična igra oz. špekulacija v neki posebni situaciji, ki je izpraznila slovenski kulturni prostor. To je mogoče simptomatično. Resnično: gibljemo se na robu, vse se nekako umika v nedejavnost, v sterilnost. Toda to ni funkcionalizem. Funkcionalizem si vseeno predstavljamo nekoliko ambicioznejše. Edicije OHO so v bistvu hotne, humanistične, angažirane. Če polno zajemajo problematiko slovenskega prostora oz. če izpovedujejo resnico sveta, še ne vemo. Preveč preproste in premalo ambiciozne so, premalo napora je v njih, da bi se vtrle v našo zavest kot vrtilni moment.

Zahteva po odgovornosti, selektivnosti in potencialni hotnosti je seveda malo uspešna, če ni adekvatnih del. Adekvatno delo je najbrž Seligova proza. Ta proza je temeljit napor. Tako si predstavljamo poimevanje položajev in določanje točke, na kateri smo. Ta aktivnost je zgodovinska, nabita je z energijo in čuti je ritmično dihanje, intenzivnost spremljave, viteštvo borjenja. Smrti, ki jih slutimo in včasih ugledamo, zaslužijo velik napor.

Dimitrij Rupel

OSKAR DOLENC — STREHA

makne v knjigo, potuje po pokrajinah, divja v besu in se vzburja v podobah, ki jih je nanese pisateljevo ustvarjalno dejanje. Ko spet odmakne oči, čez uro ali dve, in se ozre navzdol k napisu PETAR VELEBIT, POSTOLAR, se mu zgodi, da ga obide čustvo za dedca, ki sedi za pultom, nenadoma je začutil človekovo posebnost, njegov dih, ugledal je črno za nohti in zasovražil je vonj po tobaku najcenejše vrste.

Ustvarjanje. Iz telesa izsesati bledorumen dvorec in služinčad, postrojeno v ravni vrsti od največjega do najmanjšega, oživeti davno doživetje in začutili žalost, drobno mokro otožnost zaradi neizpolnjenega razmerja, znova začutili dotik surove svile in obdati se z voljnostjo davne roke. Zašumi veter in streha strese raz sebe bel prah, noga zastane, roka se ustavi v gibu, nasmeh otrpne, beseda izdihne v polovici. Prikaže se belo pobočje, besede se usujejo same od sebe, naenkrat se ravan naseli s črnimi pikami, ki vozijo vedno bliže, dokler te ne objamejo s svojo vsiljivostjo in radovednostjo.

Nobena knjižna stran ne more biti kaj prida več kot bel prt s skrbno nastavljenimi drobtinami, široka zelenica s komaj opazno vrtino, kamor se pogrezne nepredvidni bralec, tisti, ki prijema knjigo iz užitka in se ne pusti pretentati goljufivčkom. Knjižna stran je vendar živa muka, usodni razpad in slovo kot počasno umiranje. Avtor ne živi sam, pisanje je »hkraten napor avtorja in bralca, ki bo povzročil nastanek tega konkretnega in hkrati imaginarnega predmeta, ki je delo duha« (Sartre). Črke in tekst, jezikovna struktura je sredstvo, prek katerega se daje literarni predmet. Literarni predmet je izpodbijanje in tišina (molk) besede. V tej tišini se dogaja igra, iluzija, kvazirealno. V strukturi literarnega dela je neka homolognost strukturi družbe. Sprašujemo se torej, kakšna je struktura družbe. Tega ne storimo zato, ker bi mislili, da obstajajo zrcala, temveč zato, ker obstajajo med literarnim delavcem in literarnim izdelkom vezi, ki so neposredno spet navezane na dogajanje v strukturi neke konkretne družbe.

Brez dvoma gre za problem aktivizma v luči tistih svetovnih dogajanj, ki jim pravimo smrt Boga, smrt

je produkt moči, subjektivizma, voluntarizma, humanizma, aktivizma. Knjiga je produkt, je sestavljena, je zato nekaj nepredvidljivega, nekaj a priori dvosmiselnega. Knjiga je nestrpna, vroča je, požrešna. V vročici takšnega razvnanja branje seveda ne more biti »mehanična operacija, ki bi bila občutljiva za znamenja kot fotografska plošča za svetlobo« (Sartre).

Knjiga je sestavljena, izpričuje neko izdelovalčevo voljo. Knjiga ni kot drugi predmeti, ki jih izdelujemo na tekočem traku. V knjigi je neprestano nekaj posredovano. Avtor posreduje tekst založniku, založnik tiskarju, tiskar knjigovezu, knjigovez knjigarni, knjigarnar kupcu, kupec jo konzumira na več načinov. Kupec lahko troši knjigo na literarni način, lahko jo preprosto da v omaro, lahko jo bere na pikniku, da ubije spanec, ki ga povzroča blagi poletni vetrič, lahko jo bere pozno ponoči in dopolnjuje ob njej svoje lastne psihične primanjkljaje. Tok od avtorja do bralca je dirigan tok s smislom, z namenom. Vmes je vrsta ovir, ki jih preučuje sociologija. Knjiga se nikdar preprosto ne nahaja. Knjiga se ponuja s skrito mislijo, kot bodljika ali pekoča rastlina se nasmiha mimoidočemu hotnežu.

Če bi človek že dokončno umrl, bi knjig sploh ne poznali več. Kajti v smrti je konec seznanjanja, ukinitev sporočanja. Naša družba je še vedno eshatološka, svet je prepoln hiliazmov. V takšnem položaju, ki je morda res robni, previsni položaj, pa knjiga trmasto vztraja pri svojem osnovnem — da ustvarja in nadaljuje.

Američani fizično prisiljujejo človeka v smrt. Vietnam je dejanska fronta humanizma. Da bi umrl človek, da bi strli aktivizem in ustvarjalno voljo, pa vključujejo ameriški funkcionalisti v pogon najbanalnejši in najsilnejši aktivistični aparat. Da bi ukinili humanizem, uporabljajo humanistični grom.

Luksuzno življenje umirajoče Evrope, svet »hominis ludensis« v predplesu smrti — se za knjigo ne meni. Svet ne postaja širo polje, na katerem bi peli in se igrali ljudje. Svet postaja svet monad, svet delitve dela, svet grup in elit. Množične histerije in masovna zborovanja so točka v programu, v diriganem

OBJAVE

OPREMA: SREDNJEŠOLSKA
UREDITEV: NEZANIMIVA
TISK: NEPREVIDEN

Revija, ki si za kriterij postavi »kakovost in izvirnost« tekstov, je takoj revija brez koncepta. Kakovost in izvirnost sta pač tako splošna pojma, da ju vsebuje sleherni koncept. Če pravimo »sleherni koncept«, predvidevamo prvič — različnost konceptov, in drugič — različnost kriterijev. Če je revija, kot razberemo iz uvoda, »na voljo vsem ustvarjalcem in piščočim, ki se ukvarjajo z literaturo in umetnostjo«, pomeni to, da je pripravljena sprejeti vse obstoječe literarne in sploh umetnostne tokove doma in po svetu. Težava je v tem, da se kakovost in izvirnost, kot jo razumemo, ne pojavljata kot taka, ampak ju je treba šele določiti. Namreč, ali more nekdo, ki je zunaj različnih tokov, ki je tako rekoč brez koncepta, sploh zagotoviti obljubljeni kakovost in izvirnost, ali more taisti sploh uresničiti svoja načela?

Kakšne nevarnosti tedaj grozijo novi slovenski reviji Objave?

1. Da bosta kakovost in izvirnost del presojana s stališča t. im. zlate sredine ali kakšnega drugega povprečja.

2. Da bo revija tekste prikazovala, ne bo jih pa kazala.

3. Da bo revija ves čas neizrazita ali medla.

4. Da bo končno prišlo do zamenjave uredništva, revija (misel nanjo) pa bo še naprej ostala ista. Treba je reči, da te boleznijo prvo število deloma že razjedajo. Navedene značilnosti so simptomatične za slovenske revialno-publicistične razmere.

Občudovanja vreden je edinole pogum. Bravo. I.G.

... Pogosto mora potovati od kakšen kurir v temni noči, po cesti, kjer se dva voza ne moreta ogniti drug drugemu, potovati po desetkrat na leto tja in nazaj, ne da bi stopil iz svojega stresajočega se voza...

Mihail J. Lermontov

Kadar se vetrovi davnine dvignejo in nisi jo s seboj vonj po opranih jutrih in je nebo tako brezbarvno, gre preko sneženih streh pesem prestreljenih ptic in strtega žita. Osvobajajo se sile stoletij in strnišča drhte v pričakovanju. Topla dian seže nazaj in se zgrozi, ko se dotakne spomina. Težki skladi so se premaknili, v zemljo padajo bujna dekleta, razcvetelih obrazov, srečna svoje smrti. V mrzlem zraku ječe otroški glasovi, čas se je prelevil. Obstajajo samo še gladke stene nad razbesnjenim morjem in školjke hočejo obalo, z nezadržnim nagonom se dajejo pesku. Preko nebes padajo vojščaki, ki se niso nikdar bojevali, njihova kri zahteva ran, da bi bruhnila iz prenapetih teles. Zona je običala v snegu.

Jan se je oprjel belih položenih plošč na stranišču. Telo so mu tresli sporadični sunki, da mu je podrhtevalo v ritmu prečiščevanja. Bruhal je. Od nekod so prihajali glasovi hripavega petja in vrišč visokega ženskega smeha. Nekdo je trkal na vrata in zmerjal. Sel je k umivalniku in si zmočil obraz. Z grozo se je ovedel, da je nekaj končano in nejasno je slutil, da bo treba začeti znova. Vso to umazano komedijo proslavljanja rojstnega dne nekoga, ki ga niti ni posebno dobro poznal in ta trenutek niti ni vedel, čigav prekleti rojstni dan je že spet bil. Uredil si je lase in se z majavim korakom odpravil ven. Zunaj je na steni sloanel Peter in z glavo tolkel ob zid, mehanično ponavljajoč: Drekači, drekači... Se vedno v megli, je razločil postave, ki so se majale v nekem zagonetnem ritmu. Že spet ista plošča, je vzdihnil in se napolnil v sosednji prostor. Sedeli so na kavču in nekaj strastno govorili. Stopil je bliže in jih počasi prepoznal. Prepirali so se o književnosti, živčno krillili z rokami in, ko bi imeli malo več poguma, bi se tudi stegli. Jan jih ni poslušal, sedel je v naslanjač in zapri oči. Se vedno mu je bilo slabo. Glasovi so utonili v pritajeno šelestenje, končno je bil spet sam.

Vedno znova je bilo treba začenjati, vedno znova brisati, kar je bilo, pokopati sebe, se očistiti in začeti znova. Tega nepremičnega ritma ga je bilo strah, branil se ga je, a prihajal je z neizprosno in zapeljivostjo greha, z nujnostjo odločitev. Ni mogel prenašati ponovnih porazov, ponovnih vstajanj in ponovnih padanj. Rad je imel padanje, tisto neskončno, prijetno utapljanje, ko ni čutil nobenih tal pod nogami, nobene stene, da bi se je oprjel. Samo drsenje, lahko, uspravajoče. Z nasladi se je prepuščal pogrezanju, groza ga je bilo zavesti, da je na dnu in da bo moral ponovno vstati, ponovno na pot. Samo zavest, da bo prišel na konec, mu je branila, da se ni do kraja prepuščal. In to ga je ubijalo. To neskončno nihanje med končnostjo in brezdanjostjo. In vendar je vedno prav v sredi med obema potoma običal, se ustavil in zavladal nad položajem. Tu se je ustavil in misel si je odpočila, obdal ga je prijeten občutek, da ga ni, da je ustavil čas in izginil iz dileme.

O, prastari oče, tvoj čas je prišel, da nam populiš močgane iz lobanj, izsesaš srč iz kosti in nam razmečeš telesa po seceh. Vrane naših spominov so ti izklesale oči, ogenj naših besed te je izdal. V pesmih se kote stare laži, veter jih razmaša po posušenih pokrajinah luči. Silna moč lomi drevje in mlada žita dozorevajo v snegu. Pridi, objokuj svoje seme in preklni ga v molitvi tisočletij, skozi katera prihaja tvoj glas v temine obzorij. Katedrale naših prošenj naj te ne ustavijo, materine prsi naj ti ne izvabijo solz in psovke zoglenelih ptic naj ti ne zamrača uma. Stoletja smo padali v tvoj prah in ga poplili s krvjo, bodi neusmiljen! Armade tvojih besed naj preglaše poslednji trs, ki ga

lomiyo viharji, skozi žile nam spusti milijone svojih voltov in dan, da se nikdar več ne rodimo. Srečaj nas na razpotju med rojstvom in smrtjo in nas poželi!

Ni si upal dihati. V temi je ni videl, le po vlažni toploti, ki je vela od nje, jo je slutil. Tudi roka mu je drhtela in z nohti je zagrizel v rjuho. Če ne bo vsega takoj konec? Če ne bo umrl trenutka? Znova je bil bolan, spet je padal, spet je hotel ustaviti drsenje, ne da bi zadel ob rob, ne da bi videl dna. In prav zdaj ne bi rad pokvaril vsega, prav ta trenutek je bil izbran zanju in moral ga je obdržati, to je bilo edino, kar je zatrdno vedel. Premaknila se je. Kaj, če bo spet enkrat zamudil, kaj, če se mu vnovič izmuzne priložnost skozi roke, ki so vedno zamujale? Poznal je grenak okus v ustih, ki so ga zapuščale zamujene možnosti, obup, ki se ga je pollašal, kadar je zadel ob dno. Ustaviti, ustavitil!

- Jan?
- Ana?
- Se si tu.
- Sem.

Moram, sedaj moram. In četudi me na koncu čaka dno, vsaj za hip lahko tvegam. Ni maral tvegati, raje je puščal, da se je čas ustavljal sam, krotiti ga ni znal. Zdal pa je vedel: bila je njegova zadnja priložnost, odločitev je bila murna. Ali bo kdaj uspel skleniti roke?

Jaroslav Skrušny

Prižgal je luč. Bila je tam. Dihanje jo je rahlo pridvigovalo, oči je imela zaprte. Zdal jo je videl in slabost ga je minila. Pozabil se je. Dvignil je roko in jo položil nanjo. Prsti so samogibno drseli preko mahovinate kože, na katero je svetilka risala gibanje naraščajočega morja. Temne kotanje, kjer so se srečavale školjke in peščene obale, kjer so ribiči razpeli mreže. Roka se je dvigala in padala, sledec ritmu življenja pod morjem. Ni se premikala, le ustnicel sta se mehko pregibali. V utripanju usien je odkril, da čas stoji, da nemara tako leži že nekaj ur, ali pa celo dni. Veselje, ki mu je stresalo telo, je na silo zatrl. Igra na plit-

vini se je nadaljevala v svojem večnem ritmu, plivkal je proti njej z isto vztrajnostjo in ona je ležala zapredena v mreže starih ribičev z istim mirom obale, ki jo že zelo dolgo peče sonce. Vsak dotik je pomenil ure in ure oslepelega časa, ki se je vrtinčil okoli njiju in zidal peščen zid. Nista govorila, slišati je bilo le oddaljeno bučanje morja in šumenje borovcev nad obalo. Potem sta se združila zemlja in nebo, morje je v silovitem zagonu pilme preplavilo obalo, ki se je ogrnila v njegovo temo. Školjke so v divjem vrtincu posule peščino in ostale še dolgo potem, ko je morje zapustilo svoja lovišča. Krog je bil sklenjen, spomin ni

zadel ob dno, kjer je klokotalo morje. Jan je ugotovil, da je padanje za vedno končano, slutil pa je, da tudi vstal ne bo nikoli več.

Spomin ga najde, v divjem vrtincu se združila in poleta pesem Troje, orgazma srečanja. V stopah molijo svečeniki Te Deum, ki se pomeže preko puščav. Na belem konju se spomin dvigne v nebo, odkoder se usipa cvetni prah. Čez vse pragove stopa njegova podoba, luči se užigajo in mu razsvetljejejo pot do njihovih izvorov. Sedel je za naše mize, pojil ga kruh naših teles, ki radostno plešejo svoj danse macabre. Sprejemam te, oče moj, sprejemam te v

svoj kruh in svojo sol. Našla sva se v objemu neke noči, ko so divji konji hlepeli preko ograd, ko so reke brizgale svojo moč preko bregov in je morje utopilo obal. Ko je noč ujela svoj večer in se ustavila na pragu dne. Zdal si tu, oče večni, stojliš v mojih besedah in pijes moje misel, pozabljaš me in me ustavljaš v prepadu. Ostal sem tvoje seme in tvoja kletev me oplaja, vsak dan se budim iz pepela in se končajem v razpotja, ki mi jih nalaga tvoj davni srd. V tvojem obstajanju sem in vanj se povračam s skrivnim veseljem odpovedi. Odvedi me v svoja prebivališča, kjer ti mehke nimfe izpirajo ranjeno čelo, da se ulegaš v snežni mah. Obdrži me in me kaznuj.

Sedeli so okoli obložene mize in tiho zrli v svoj Božič. V oknih je brnel zimski večer in tiha luč je metala pritajene sence v prostor. Niso mnogo govorili, zadržanost jih je obvladovala. Prav ta zamisljena zbranost je Janu ugajala pri teh družinskih večerih. Vsak je bil sam svoj, niso se nadlegovali v svojem obstajanju, misel je bila čista, svobodna. Bili so daleč od sveta, vsake je bil svoj bog. Nad njimi ni bilo nikogar, združevala jih je ravno svoboda, samosvojost. V lastni božanskosti so si bili snaki, to jim je dajalo tisti enoznačni pomen, ki ga je sicer razbijal vsakdan. V tistih trenutkih je bil srečen, če bi lahko tako imenoval stanje miru in razmišljanja, ki se ga je takrat polastilo.

Z zidu jih je mirno motril portrt starega očeta. Jan se je zazrl vanj. Gledal ga je kot že

mnogokrat in se pogovarjal z njim. Dosegel je spokojnost, misli so mu bile mirne, jasne, okamenele. Ne naprej ne nazaj ni mogel z njimi, bile so prikovane na starcev obraz z belimi lasmi in začudenim pogledom. Strmel je v njih in jih poznal. Nekaj južnjaškega, Williamsovega je bilo v njegovi prisotnosti v tej sobi. Narahlo se je tega zavedal in navdajalo ga je s prijetnim občutkom, da nekam spada, da ima nekakšne korenine, da je pravzaprav v nekem, zanj pripravljenem prostoru in času, ki je bil čas njegovih prednikov.

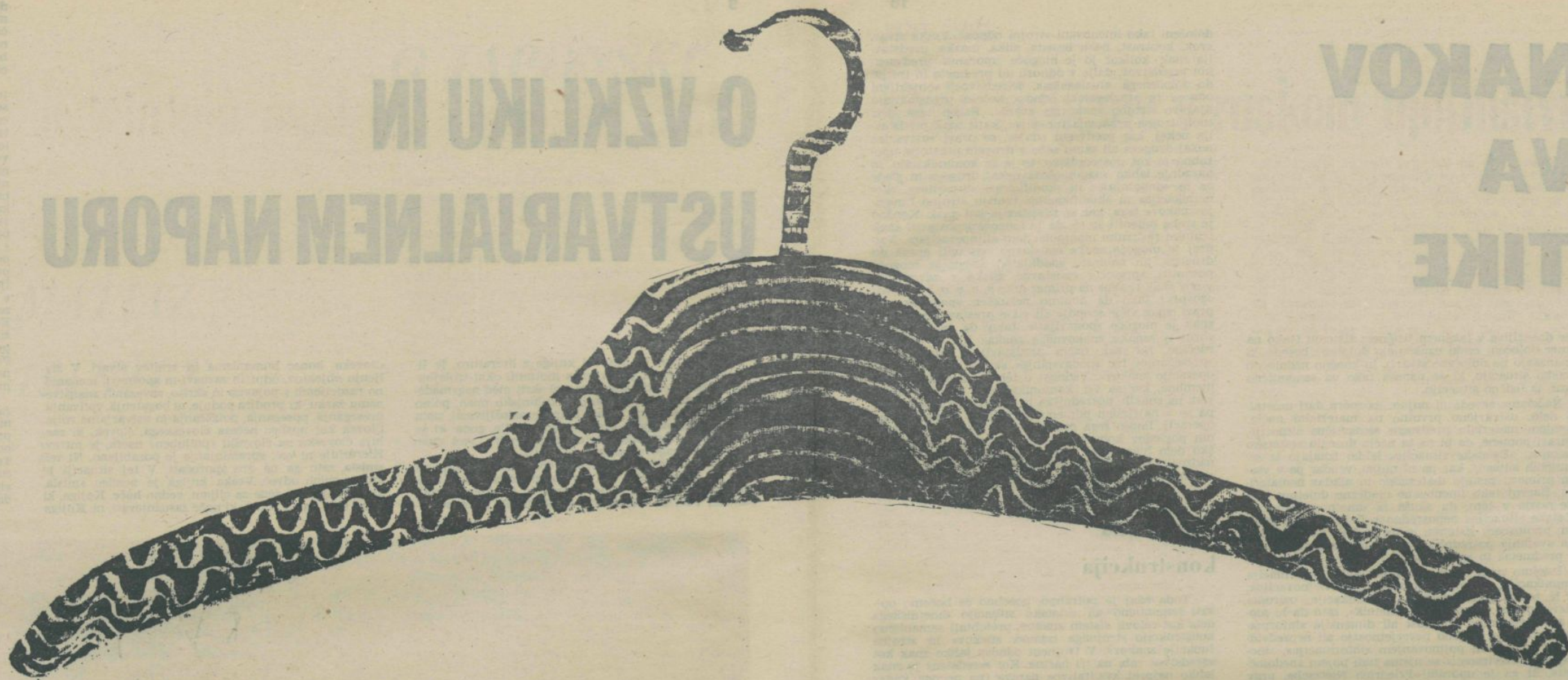
Obrnil se je nanj. Bilo je pravzaprav smešno, saj ga niti dobro poznal ni, edini spomin je segal tja v negotovi čas prvih let. Zibal ga je na kolenih in mu govoril. Pa še ta spomin ni bil zanesljiv, saj je bilo možno, da ga je zavest izmisllila in mu ustvarila arhaično, patriarhalno podobo, ki si jo je želel imeti nekega dne, ko je bil sam. Se vedno ni vedel, ali je v samoto bežal sam ali so ga vanjo prisilili, vedel je le to, da je v samoti užival in jo obenem prekinjal, solzovesela je bila njegova samota deških let. Sovražil jih je, ker so ga puščali v samoti, ki pa se ji je z nasladi predajal. Sovražil jih je, kadar so ga priklicali iz osamljenosti, ki pa se je je z veseljem odrekal. V samoti je užival in bilo ga je strah misli, ki so se mu porajale v tistih trenutkih premišljevanja, statične opojnosti, ki je tako rada priklicala drsenje, tiho utapljanje, ki je prinašalo s seboj misel o začetkih, načrtih, vstajenjih. Tega pa ni maral, ni mogel. Zatrdno je vedel: vstati ni mogoče, znova začeti je absurdno, saj ni nikoli istega začeka, popravljati se ne da ničesar, zgubljenega časa se ne da najti, noge samo enkrat udarijo ob dno.

Znova je bil tam: prekleti otrok, kaj ne boš nikoli več zajokal! Ceste so bile sive, strehe so klonile na tlak. Sli so iz šole. Razposajena gruča dečkov je preganjala jesen z ulic in parkov. Tam so matere vodile otročad na zadnje jesenske gugalnice in vrtiljake. Nenadoma je kriknil otrok, ki je padel. Mati je priskočila, ga besno pobrala in že so padale zausnice. Otrok je začuden jokal. Jan bi najraje stekel in se zagnal v žensko, ki je še kar naprej udarjala. Bil je razburjen, drugi so planili v smeh, dolg, sproščen. Jana je prestrelilo: smeh. Telo mu je vzdrgetal in iz krča se je izvil smehljaj. Saj res, neroda nerodna, kaj pa ni... Režal se je z drugimi, sam ni vedel, čemu, smejal se je, da bi bil tak kot oni, da bi se prepustil. Padel je. In zaman je potem iskal otroka, da bi zajokal in bi se mu zasmilil, da bi ga pobral in vsem dejal: Glejte, padel je otrok in jaz ga pobiram, ne smejte se, revež! po krivici jih je dobil... Noben otrok ni več padel in zajokal, Jan je ostal sam s svojim smehom. Začeti ni bilo moč znova, otroci ne jočejo več.

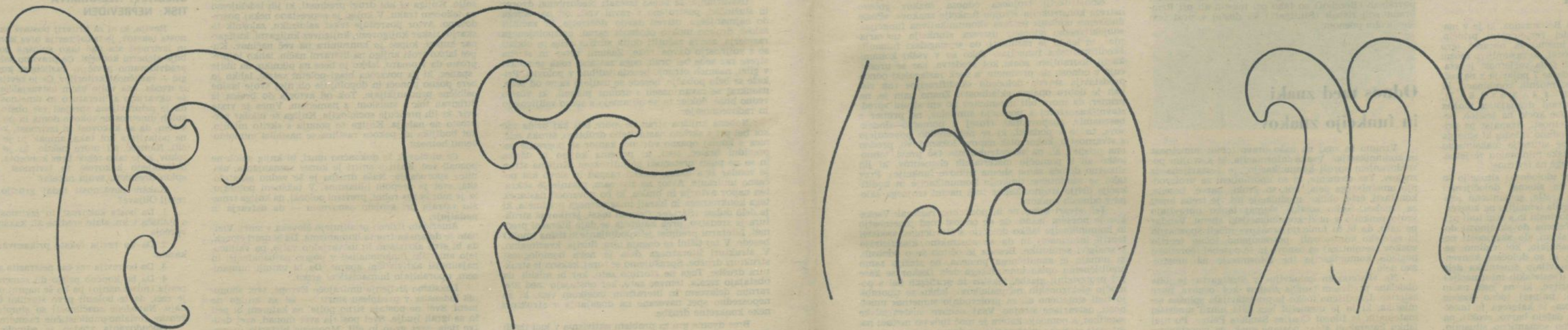
Ded je poznal vse te padce, Jan jih je vedno zaupal podobni, ki jo je nosil v sebi, starcu, ki ga je držal na kolenih. Terjal je kazni od njega, pokore, ded je ni dajal. Samo visel je tam na steni in gledal božični večer, ki so ga mleli v svojih mislih. Jana to ni pomirjalo. Vedel je, da dolguje, ogromno dolguje. Odgovorov in nemara še več vprašanj.

Prepozno, čudovita podoba edinosti, prepozno za naju oba. Tvoje prekletstvo je, da si in ne moreš izgniti iz nas, iz našega miru in nepečnosti, naše volje in porazov. Nosiš jih na ramah, a križanje te ne bo odredilo, tvoj ogenj ne bo nikdar izgorel, tvoja nebesa so zaprta zate in za nas. Kri ne more iz žil, spomin ne iz možgan. Pripet si med nas in sebe, in samo preko tebe lahko zasadimo naša polja, samo iz tvojih prsi lahko sekamo drevje, samo tvoje seme lahko oplodi žene in tvoja misel nahrani otroke. Moje prekletstvo je, da verujem, pa nimam boga, da sem, pa nimam biti za kaj.

Jezece je zamenjal konja in se pognal preko stepe, nesoč neko davno sporodilo. Postaja je ostajala za njim, bila je vedno manjša točka na obzorju. Konj je spenjeno divjal in v koptih pričakoval daljave. Vesel je bil, da lahko dirja, da se sprosti, kajti dirjanje je bilo v njegovi naravi.

POŠTNI KONJI

TEORIJA ZNAKOV KOT OSNOVA NOVE ESTETIKE

Umetnost ni delovanje narave, ampak delovanje duha. To navsezadnje pomeni, da tudi umetnost lahko zbudi polno zanimanje zgolj z vidika razumevanja. Prav tako kakor vsaka stvar na tem svetu ali v naši zavesti, tako potrebuje tudi umetnost določeno mero teorije, da bi bila dojemljiva v svoji samobitnosti in lastnosti svojega načina bivanja. Bile so estetike, ki so skušale doseči takšno spoznanje in določiti umetnosti ustrejni prostor v naši zavesti in v njenih duhovnih relacijah. Vendar pa so vse te estetike pogajale odvisnost svojih pojmov in predstav od subjektivnih in metafizičnih predsodkov, hkrati pa zamenjale materialno in objektivno bit, ki bi jo morali raziskovati na samem umetniškem delu. Šele moderna estetika, ki uporablja relativno eksaktna sredstva, je zamenjala starinsko »tehniko interpretacije« s »tehniko opazovanja«. Na tem je vse, kar bomo tukaj povedali, predvsem zaradi tega, ker je beseda o umetniškem delu, izpričanem jezikovno.

Sleherni prevzem nekega podatka kot dejstva v območje naše zavesti pomeni njegovo razumevanje. Od tod vemo, da postavlja sleherni razumevanje pred nas problem posredovanja oziroma obče komunikacije. Tako je splošna teorija umetnosti v bistvu del splošne teorije komunikacije. Takšna splošna teorija komunikacije je nastala najprej iz moderne tehnike informacije in se je kmalu razvila v nekakšno abstraktno matematično teorijo, v teorijo informacije. Ta matematična teorija informacije je privedla do abstraktne sheme informacije, s pomočjo katere je mogoče opisati vsak proces komunikacije. Tudi umetnost je mogoče vključiti v to shemo splošne informacije. Vsako umetniško delo predstavlja posebno vrsto informacije, ki se danes imenuje »estetska informacija«. Umetniška dela — lahko formuliramo tudi tako — predstavljajo posebno (proizvedeno, ne dano) zvrst nosilcev »estetske informacije«. Takšna definicija nam da vedeti, da so lahko tudi ostale stvari, ne pa samo umetniška dela, nosilci »umetniških informacij«, tako stvari »nacrtovanja« kakor tudi stvari narave.

In ravno takšna opazovanja pripeljejo do globlje razmišljanja. Po tem načelu moremo v obsegu našega sveta razločiti samo dve osnovni situaciji (ali razvoji): določeno in nedoločeno, precizirano in neprecizirano. Fizične situacije in razvoji so v glavnem določni, ker jih določa pravilnost, ki omogoča naše predvidevanje. Nasprotno temu so estetske situacije nasploh nedoločne ali komaj določne in jih zaradi tega ni mogoče vnaprej precizirati. »Lepote« slike ali pesmi ni mogoče predvidevati, ker se moremo o njej prepričati šele, ko je nastala. Lahko rečemo tudi tako: fizične situacije in razvoji določa do skrajnosti velika verjetnost, medtem ko določa po drugi strani estetske situacije in razvoji skrajna majhna verjetnost. Za prve velja kategorija »pravilnosti« (naravnih zakonov), za druge pa kategorija »izvirnosti« (izjemnosti).

„Estecko merilo“ umetniškega dela

Sklicujoč se na Ludwiga Boltzmann, ki je v matematični opis narave uvedel verjetnostni princip, moremo to razjasniti, če imamo za obrazec igro s kockami. Če vržemo dve kocki, so razumljivo možni čisto vsi zadetki od 2 do 12, toda verjetnost je vsakokrat drugačna, saj vemo, da se 7 pojavlja z največjo verjetnostjo glede na šest možnih kombinacij, ki to omogočajo (1 + 6, 2 + 5, 3 + 4, 4 + 3, 5 + 2, 6 + 1), medtem ko je po drugi strani dvanajstica možna samo v primeru, če padeta obe kocki na šestico. Sedem predstavlja primer verjetnosti, dvanajst pa primer neverjetnosti. Če zdaj sledimo zgledu, ki smo ga odkrili pri kockah, so fizične situacije maksimalno verjetne, medtem ko so estetske minimalno verjetne. Prve kažejo na pravilnost, druge na izvirnost.

Med fizično »gotovo« in »določeno« situacijo in estetsko »komaj verjetno« in »komaj določljivo« situacijo lahko uvedemo še tretje, semantično jezikovno področje, katerega pravila temeljijo na konvencijah, kajti vsak jezik je zgodovinski in s tem tudi priložnost. Med fizičnimi načeloma do skrajnosti določni situacijami in estetskimi, do skrajnosti nedoločnimi situacijami, se nahajajo, kot vidimo, semantične jezikovne situacije, ki so določene konvencionalno. Glede na to predstavljajo umetniška dela kot nosilci estetskih situacij »estetskih informacij« do skrajnosti celovite stvaritve, ki na nek način ustvarjajo tri vrste situacij: najprej točno fizično situacijo materialnega sistema, iz katerega je umetniško delo (kovina, snovi, ki dajejo barvo, zvoki), na drugem mestu konvencionalno semantično situacijo,

ki je dosegljiva v takšnem fizičnem sistemu (tako na primer določeni zvoki označujejo določene besede, ki se nanašajo na določene stvari), in končno nedoločno estetsko situacijo, ki se nanaša tako na semantično kakor na fizično situacijo.

Načeloma seveda ni nujno, da mora dati umetniško delo, ustvarjeno prvotno na materialni način, v svojem materialu predvsem semantične situacije, se pravi pomeni, da bi na ta način doseglo »estetsko situacijo«. »Estetske situacije« lahko izhajajo iz semantičnih situacij, kar pa ni nujno, vendar pa v vsakem primeru rastejo materialno in nikdar nematerialno. Razvoj tako imenovane moderne umetnosti se kaže ravno v tem, da skuša ta umetnost ustvariti »estetske situacije« neposredno v fizičnem, materialnem, prenosnem sistemu, in da se bolj ali manj odreja uvajanju posredniškega semantičnega stadija, to je »predmeta« in »pomena«.

Imejmo pred očmi, da predstavlja informacija komunikacijo, zaznamovano z noviteto (»z inovacijo«, kot bi temu rekel teoretik komunikacije, oziroma »z izvirnostjo«, kakor pravi umetnik), zato da bi mogli razumeti, kakó vrednost ali dimenzije »informacije« naraščajo z njeno neverjetnostjo ali nepredvidnostjo. S takšnim pojmovanjem »informacije«, »inovacije« ter »izvirnosti« se ujema tudi pojem »nedoločnosti«, ki ga je uporabil Friedrich Nietzsche, prav tako tudi pojem »minljivosti« umetniškega dela, ki ga je rabil Oskar Becker.

Vendar pa danes vemo tudi to, da umetniško delo svoje umetniške vrednosti ne črpa samo iz svoje izvirnosti, pač pa tudi iz svojega »stila«, a o stilu lahko govorimo šele potem, ko identificiramo estetsko informacijo. Skratka, v stilu postajajo opazne že znane okoliščine »estetske informacije«, ne pa tudi prvotne okoliščine, kakor pri izvirnosti. »Neverjetnost« neke informacije ne more dejansko nikoli priti do tako visoke stopnje, da je ne bi bilo mogoče sprejeti, spoznati in razumeti. »Estetsko informacijo« je potrebno sestaviti tako, da postane njena najvišja možna »neverjetnost« na določen način umetna ali z različni dodatki močnejša. Takšni elementi, ki napravijo iz »neverjetne informacije« verjetnejšo, se v celoti imenujejo »balast«. Odvečne okoliščine na nek način ustrezajo kot breme, olajšujejo razumevanje informacije, hkrati pa ji dodajajo tudi dosti nepotrebne. Popolna »izvirnost« umetniškega dela omogoča razumevanje njegove »estetske informacije«. Medtem ko »stilne okoliščine«, ki jih je vedno mogoče identificirati in ki pritakajo »estetski balast« »estetski informaciji«, olajšujejo pojmovanje.

Vsi ti odnosi se morejo izraziti tudi številčno, s pomočjo obrazcev, ki jih bom tukaj le na kratko omenil. Kot »estetsko merilo« za neko umetniško delo moram na podlagi raziskav, ki jih je prvi opravil ameriški matematik Berghof, na prvo mesto postaviti odnos »reda« nasproti »celoti«, to je količnik R/C. Tako se zgodi, da so zdaj obeležja »reda« (simetrije, ponavljanja, okviri, oblike itd.), če upoštevamo, da jih moramo razkrivati in izdvojiti, vselej »odvečna« obeležja in da se samo »celota«, to je številčnost in povezanost uporabljanega materiala (tonov, barv, zvokov, kontrastov, besed itd.), razvija »novatorsko« kot »statistična informacija«. To pomeni, da se »estetsko merilo« umetniškega dela odraža kot odnos med »balastom« svojega »stila« in »informacijo« svoje »izvirnosti«. Izračuni na mnogokotnikih in na sferičnih površinah (Berghof) so tako pri tekstih ali pri Rembrandtovih risbah (Stuttgart) šli doslej v prid tem številčnim poenom.

Odnos med znaki in funkcijo znakov

Vrnimo se zdaj na našo pravo temo: »umetnost in komunikacija«. Vsaka informacija, ki s svojim posredovanjem sproži komunikacijo, je sestavljena iz znakov. Vse elemente, ki so uporabljeni za proizvodnjo umetniškega dela, kot so zvoki, barve, besede, kontrasti, črte, oblike, modulacije itd., je treba imeti za »znake«. Samo »znaki« skupaj lahko opravljajo svojo funkcijo v neki komunikacijski shemi. Vendar pa zato, da bi to funkcijo »znakov« mogli spoznavno in estetsko kontrolirati, potrebujemo točno teorijo znakov (semiotika) za osnovo in še posebej teoretične poglede komunikacije ter informacije na umetniško delo.

Na »Estetskem kolokviju« v Stuttgartu je bila obdelana predvsem teorija znakov kot osnova nove estetike. Izhodiščno točko je predstavljala splošna semiotika, ki jo je utemeljil leta 1914 umrlí ameriški matematik in filozof Charles Sanders Peirce. Po njej lahko katerakoli stvar postane znak, če izpostavimo

določeni tako imenovani »trojni odnos«. Vsaka stvar, zvok, kontrast, neka beseda, slika, maska, predstavlja znak, kolikor jo je mogoče uporabiti predvsem kot »sredstvo«, dalje v odnosu do predmeta in tretjič do določene »razlagalca«. »Sredstvo«, »objektivni odnos« in »razlagalski odnos« nečesa predstavljajo njegovo »trojno znakovno zvezo«. Razen tega drži tudi »trojna znakovna funkcija«, kajti znak predstavlja nekaj, kar predvsem »daje«, se pravi »ustvarja« nekaj drugega ali samo sebe v drugem prostoru, uporabno je kot posredništvo, to je za komunikacijo, in nazadnje lahko »nadomešča« nekaj drugega in glede na to »dopolnjuje« in »kodificira«. »Stvaritev«, »komunikacija« in »kodifikacija« tvorijo »trojno funkcijo znakov« tega, kar se izpostavlja kot znak. Končno je treba omeniti še to, da je mogoče izpostaviti znak trojnimi različnimi manipulacijami ali operacijami. Najprej je mogoče znake enostavno postaviti enega ob drugega, jih nabirati, »dodajati«; drugič je mogoče poenotiti, »preseči« enostavne znake z združitvijo v nov znak (kakor na primer črke g, o, v, o, r v besedi »govor«), tako da dobimo nekakšen »nadznak«, se pravi, znak višje stopnje ali višje prestave; in tretjič, znak je mogoče »ponavljati«, tako da moremo govoriti o »znaku znakovnega znaka« itd., o »rdečem rdečilu«. Na vsak način predstavljajo »dodajanje«, »preseganje« ter »ponavljanje« skupaj vzeto »trojno operacijo znakov«. Vednost o teh operacijah je pomembna, ker so vsi komunikacijski procesi zasnovani na znakih, posredniška in prenosna vloga znakov pa se v najširšem pomenu opravi s pomočjo teh operacij. Razen tega predstavljajo v obsegu teoretičnih pogledov komunikacij in informacij na umetniško delo hierarhični sistem znakov, celovit znak ali nadznak najvišje stopnje, v ustvarjanju katerega omenjene operacije delujejo.

Semiotična

konstrukcija

Toda zdaj je potrebno, posebno če hočemo opisati semantično ali estetsko situacijo umetniškega dela kot celovit sistem znakov, pretehati semantično konstrukcijo »trojnega odnosa znakov« in »trojne funkcije znakov«. V trojnem odnosu lahko znak kot »sredstvo« rabi na tri načine. Kot »sredstvo« je znak lahko najprej kvalitativne narave (na primer, kadar je kot znak rabljeno stanje »toplote«), na drugem mestu ima lahko posebno, izvorno in izjemno obeležje (kar prihaja posebno do izraza pri umetniških delih), in nazadnje lahko vključi »pravilno« rabo (kar velja na primer za besede nekega jezika, ki se more uporabljati na razumljiv način le takrat, če so točno izbrane v sami sintaksični konstrukciji). Peirce je uvedel izraze »qualisign«, »sinsign« in »legisign«, ki so na podlagi že omenjenih obeležij razumljivi brez nadaljnje razlage. Kar pa zadeva »objektivni odnos« nekega znaka, je potrebno ločevati čisti »simbol« od ilustrirajoče in skladne »slike« ter pokazateljskega »indeksa«. Ena beseda, vzeta kot čista beseda, predstavlja simbol, geografska karta ali pridevnik kot »rdeča«, ki v bistvu govori, da se v tem protiznaku en predmet ujema z drugim, predstavlja sliko, a zaimek kot »ta« ima kazalni karakter (velja kot pokazatelj).

Naposled prihajam do »razlagalskega odnosa«. Ta odkriva najbolj zamotano stran znaka. Pri njem prihaja do cele vrste razlag, ki jih je mogoče znaku pripisovati, a sama operacija nas sili, da kar naprej na novo pojasnjujemo znake s pomočjo znakov. Vzeto zase predstavlja »razlagalski odnos« znaka v pravem pomenu »področje« pomena. Ker pomeni v resnici niso »določeni«, ampak »razločeni«, ne morejo biti kot prave »vsebine«, ampak se »preizvajajo«. Torej, v »obsegu razlage« je znak, kakor pravi Peirce, bodisi shema, to je nezaokrožena struktura, prosti pomen kot posamezna beseda ali zvok, bodisi »dicent«, ki ga označuje zmoglost »dati stanju potrdilo«, kakor stavek ali trojni glasbeni akord ali pa tako imenovani »argument«, ki nahaja svoj obstanek, svoj »pomen« v sklenjenem kontekstu kot logičen zaključek. Vsaka pripovedna proza, ki v obliki romana ali novele predstavlja določene odnose med ljudmi v določeni situaciji, predstavlja s tem tudi »pomene«, »osebnosti«, »svetove«, razvija zagotovo zaokrožen »razlagalski odnos«, ki more biti označen kot »argument«. Razen tega predstavlja kot umetniško delo »sinsign« in je v celoti »posebni argument«.

Konstrukciji trojnega odnosa znakov gotovo ustreza konstrukcija »trojne funkcije znakov«. »Posle dniškemu odnosu« ustreza »komunikativna funkcija«, »objektivnemu odnosu« ustreza »funkcija ustvarjanja«, in lahko je razumeti, da »razlagalski funkcije« »kodifikatorska funkcija«. Tako so v vsaki komunikaciji uporabljeni znaki kot sredstva, kar se uresničuje v odnosu do predmeta, a vsak razlagalski odnos predstavlja seveda določeno »kodifikacijo« (na risbah je dobro opazna skladnost). Znano nam je, na primer, da more biti uresničitev po eni strani »predstavniška« (torej s pomočjo simbolov, na primer z besedami), »napovedna« (torej s pomočjo »indeksov«, to je s podatki, ki se neposredno povezujejo s stvarnostjo, kakor pisk napove lokomotivo, predno ona prispe), ali pa »konstruktivna« (se pravi, tehnološko ali s pomočjo materialnih elementov, ki jih slikovno določa sama shema njihove funkcije). Prav tako se semiotične funkcije komunikacije in kodifikacije delijo trojno, kakor tudi načini trojnega sklepa v odnosih znakov.

Teh stvari tukaj ne bi podrobno razlagal. Vsekakor je povsem jasno, da se odnosi med umetnostjo in komunikacijo lahko določijo s številčnimi sredstvi teorije informacij in da se abstraktno klasificirajo s sredstvi semiotike. Beseda je očitno še o odnosih, ki nimajo le analitičnega pomena, ne služijo samo analitičnemu opisu umetniškega dela (kakor se kaže pri proizvodnji glasbe, tekstov in grafičnih del s pomočjo elektronskih računalnikov), lahko se uporabijo tudi sintetično ali za proizvodnjo »umetne« umetnosti, ustvarjene strojno. Vsaj osnove »ustvarjalске estetike«, s pomočjo katere je moč tudi po metodi načrtovati estetske informacije, so danes znane.

h y h y

Studentstva

gibanja
v Italiji

db
op

y
y
y

PETNAJST LET
VETERINARSKEGA

v v w

o

oo
oo

j
j
j

o
o

h h h h h

o

z
z
z
z
z

k k k

f
f

f
f
f

w
w
w

u
o
o
u

r
r

vev

w
w

s
s
s
s

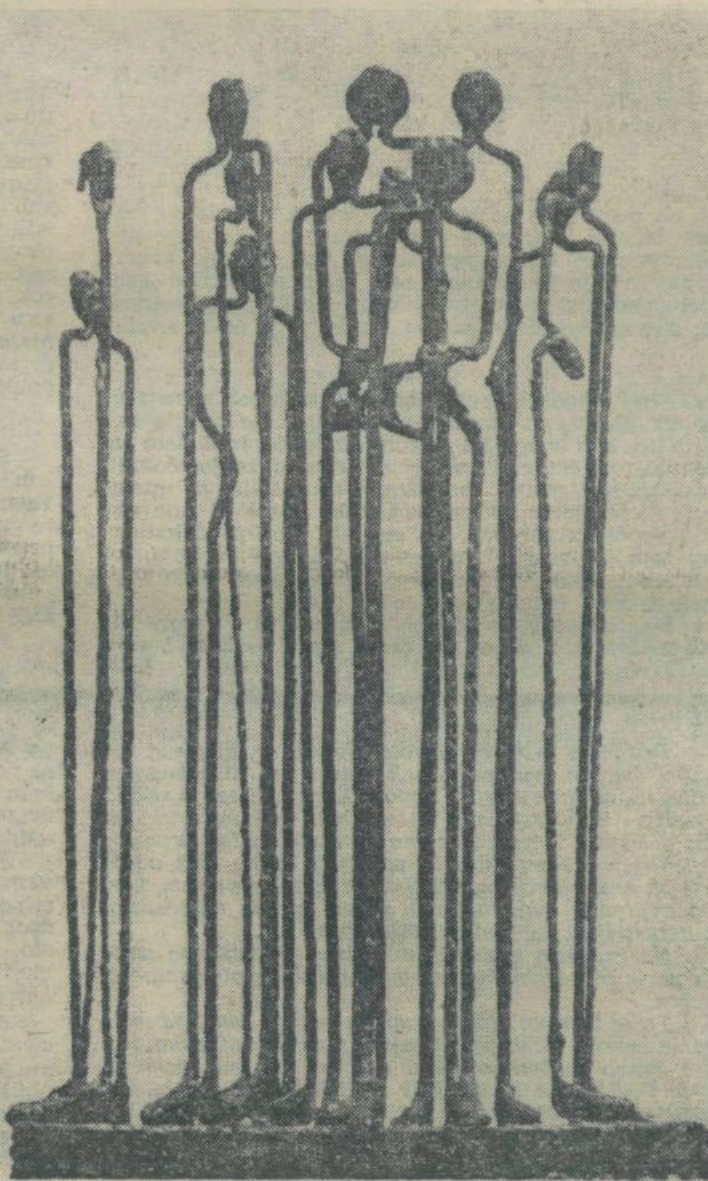
O racionalizaciji in intenzifikaciji visokošolskega študija

V situaciji, ko družbena in gospodarska praksa zahtevata položaju ustrezne kadre z visoko in višjo izobrazbo, ob vsesplošnih zahtevah po intenzifikaciji in racionalizaciji v času izvajanja družbene in gospodarske reforme, je tudi visoko in višje šolstvo, kar zadeva racionalizacijo, prvo na vrsti. Tendenca prehoda gospodarstva iz ekstenzive v intenzivo se kaže tudi v prizadevanjih visokega šolstva, ki uvaja enake ukrepe na svojem področju.

V času ekstenzivnega razvoja visokega šolstva — širjenja mreže visokošolskih in višješolskih zavodov ter s tem in zaradi tega, se je visoko šolstvo moralo prilagoditi zahtevam gospodarstva. Vsi ti in drugi

370 različnih profilov kadrov, »potrebni« gospodarstvu, od teh na nivoju višjih šol 176 in 194 na nivoju dvostopenjskega študija).

Stud. leto	slušč. skupaj fak., akad.,	visoke šole
1926-27	1208	1208
1936-37	1609	1609
1946-47	3479	3479
1956-57	7203	6594
1966-67	15058	9126

DUŠAN TRSAR — VELEMESTNI LJUDJE

momenti so bili razlog, da so si visokošolski in višješolski zavodi pretirano prizadevali doseči specializacijo za vsako ceno (zahteve gospodarstva). Vse to pa je zniževalo splošno raven izobrazbe, vodilo v preobremenjenost (prenatrpanost) študijskih programov in načrtov in v občutno podaljševanje študija.

Leta 1959 je bilo v Sloveniji 20 visokošolskih zavodov, do leta 1963 se je njihovo število dvignilo na 29 (samo na račun formiranja višješolskih zavodov). V razdobju 1959-1963 pa je bilo ustanovljenih v drugih republikah 123 visokošolskih zavodov, od tega pa celo 38 novih fakultet. Ob tendenci izobraževanja specializantov ozkega profila, in to še posebno na prvi stopnji študija, kar pa se je uveljavljalo brez ozira na dejanske potrebe in možnosti posameznih strok, se je pojavila bohotna rast oddelkov, kateder, usmeritev in odsekov študija.

Pred reformo univerze je bilo le okoli 80 oddelkov, odsekov, kateder in usmeritev. V času, ko reforma dosega svoj vrh, pa je na 29 visokošolskih zavodih 270 oddelkov, odsekov, kateder in usmeritev. Taka rast notranje organizacije visokošolske mreže je zahtevala množico novih pedagoških kadrov in tako se je odstotek le-teh dvignil od leta 1959 do leta 1966 za 91 odstotkov.

(Za ilustracijo razmer v Sloveniji: v SR Srbiji se je od leta 1964, ko so bili potrjeni statuti, izobraževalo

Gibanje števila študentov v Sloveniji od 1926/27—1966/67 je razvidno iz te tabele: odstotek študirajoče mladine se poveča v vsakem desetletju za nekaj več kot 50 odst., na univerzi v Ljubljani pa odstotek rednih študentov poraste v obdobju 1956/57—1966/67 za 27,8 odst. V obdobju od 1959—1965 se je zvišalo število študentov v Sloveniji za 3620 (rednih), na univerzi sami za 1090. V drugih republikah je naraslo število rednih študentov v istem obdobju za 45.573, na fakultetah drugih republik pa je zabeležen porast za 14.800 rednih študentov. Na skupno število šolane mladine odpadejo 3,5 odst. na študente, v Evropi pa se ta povpreček giblje med 4 odst. in 5 odst. Odstotek vseh zaposlenih, ki imajo visoko ali višjo izobrazbo, je 1,46 odst. v Sloveniji, kar je celo pod jugoslovanskim povprečjem (2,17 odst.).

Reformne zahteve družbe in finančni položaj šolstva zahtevajo osvetlitev razsežnosti le-tega z vidika realnih možnosti in potreb. Velik narod brez dvoma potrebuje večje število kadrov in zato bolj razvejeno visokošolsko mrežo, istočasno pa lahko lažje zagotovi potrebna sredstva kakor pa majhen narod, kot smo Slovenci, saj pomeni za nas vsaka nova nacionalna kulturno-izobraževalna ustanova tudi relativno večje breme za skupnost. Ob vprašanju racionalizacije visokega šolstva pa vendar ne gre zanikati razvoja, ki je bil storjen zato, da bi lahko sledili modernim zahtevam

proizvodnje in znanosti. Prav tako ne gre pri tem zanikati naporov družbe v tej smeri.

Ekstenzivnost visokošolskega študija, ki se kaže v drobitvi študija na ozke smeri (programi le-teh so vsebovali pretežno praktično znanje), se ne sklada z značajem in zahtevami fakultetnega študija (zlasti tistega s področja družbenih ved). Visokošolski zavodi so začeli spričo lastnih slabih izkušenj in rezultatov na lastno pobudo omejevati notranjo razvejanost. Tako je ekonomska fakulteta, ki je že v prvem letniku imela kar pet ožjih usmeritev, od katerih sta se dve v drugem letniku razcepili v šest še ožjih smeri, spoznala nesmiselnost takšne organizacije študija. Zato so že leta 1965 odpravili usmeritve v prvem letniku, v višjih pa obdržali samo dve (ekonomske in poslovne). Podobno so tudi nekateri drugi visokošolski zavodi začeli (ne glede na statute) omejevati neupravičeno širino študija (biotehniška fakulteta je dosedanje štiri smeri na oddelku za agronomijo zreducirala na dve (poljedelstvo in živinoreja), oddelek za psihologijo na filozofski fakulteti je ukinil vse tri smeri in uvedel enotno smer itd.

Ob nadaljnji racionalizaciji pa se postavlja vprašanje, kako in na kakšen način preveriti, kaj je neracionalno in v čem so bile presežene možnosti predvidevanj potreb in lastnih zmožnosti, seveda v precejšnji meri na račun kvalitete. Zastavlja se tudi vprašanje, kako čim smotrnejše izpeljati sam program racionalizacije na najmanj boleč način, vendar pa z doslednostjo ob zagotovitvi vseh možnosti za doseg kvalitete ravnih izobraževanja, ki ustreza mednarodnemu razvoju znanosti in tehnike. Nadaljnji racionalizacijski ukrepi visokošolskega študija so usmerjeni na tista področja, kjer je racionalizacija bila delno že izvedena, ni pa zajela nekaterih osnovnih študijskih panog.

Nadaljnjo racionalizacijo je potrebno obravnavati z dveh aspektov:

1. izvajanje racionalizacije znotraj posameznih zavodov;
2. racionalizacija mreže visokošolskih zavodov.

Ad 1. Notranja racionalizacija bi morala sloneti na prizadevanjih za doseg večje kvalitete in intenzivnosti študija. To je mogoče doseči z zaostrenim študijskim režimom, z večjo povezavo pedagoškega in znanstvenega dela, z izboljšanjem študijskih programov in ne nazadnje z zaostritvijo pogojev za izvolitev in reelekcijo učnega kadra.

Visokošolski zavodi več ali manj poskušajo izvajati nova reformna načela za racionalizacijo, vendar se prednje postavljajo problemi, ki jih je težko reševati. Eden takšnih problemov je natrpanost študijskih programov in zaradi tega težnja, da se višješolski študij podaljša na šest semestrov, visokošolski študij pa na deset semestrov. Od sedanjega dvoletnega oziroma štiriletnega študija pa ni mogoče odstopati, ker republiški zakon ni tako elastičen, da bi se ga dalo izigrati, vendar bi se moral študij na nekaterih oddelkih-usmeritvah zaradi svoje specifičnosti in izjemnih pogojev podaljšati za dva semestra ob predložitvi utemeljenih razlogov za tak korak ustreznemu republiškem forumu. Notranje rezerve v študijskih programih visokošolskih zavodov je potrebno objektivno izkoristiti in pristopiti istočasno k učinkovitejšim študijskim metodam in omejevanju obremenitve študentov. Z izvajanjem ukrepov v tej smeri pa bodo nujno nastali novi problemi. Z omejevanjem tedenske obremenitve študentov (30 ur predavanj in vaj tedensko) se lahko zgodi, da bodo ob prizadevanjih za intenzifikacijo izključene obvezne vaje na račun predavanj, zadoščeno bo zakonskim določilom, študent pa bo moral obvezne vaje opravljati izven zakonsko določene tedenske obremenitve, ker so vaje pogoj za pristop k opravljanju izpitov.

Istočasno lahko nastopijo določeni kadrovski problemi, saj ob predvidenih novih normah o učni obveznosti pedagoškega osebja verjetno ne bo možno vsem učiteljem zagotoviti popolne zaposlitve ali pa sploh ne bo mogoče le-teh zagotoviti zaposlitve na sedanjih delovnih mestih.

Z vsjo pozornostjo in odgovornostjo bo treba proučiti smiselnost racionalizacije osnovnih študijskih panog, posebno tistih, ki so v drugih republikah organizirane kot samostojne fakultete (veterina, rudarstvo...).

Ad 2. Racionalizacijo mreže visokošolskih zavodov bo možno obravnavati le, če bo gospodarstvo imelo izdelan plan potrebnih kadrov (tako številčno kot profilsko) in ob izdelanem konceptu modernizacije visokošolskega študija v naših razmerah.

Izhodišča za pristop k racionalizaciji visokošolskega študija bi strnil v nekaj osnovnih izhodišč:

1. potrebno je ugotoviti, ali je še smiselno obdržati študijske smeri, ki izobražujejo preozke profile kadrov za proizvodnjo;
2. oceniti smiselnost predimenzioniranosti izobraževanja na nekaterih oddelkih ali usmeritvah z vidika dolgoročnejših potreb;
3. proučiti smiselnost izobraževanja istih kadrovskih profilov na dveh ali več visokošolskih zavodih;
4. raziskati možnosti koordinacije med republikami z vidika programa gospodarskega in družbenega razvoja, tradicije, kvalitete pedagoško-znanstvenega kadra, materialnih možnosti republike oziroma gospodarstva;
5. pomembno je vprašanje, ali lahko pomeni racionalizacija v dolgoročnejšem konceptu poseg v problematiko študentskih populacij, ki prihajajo na univerzo in druge izobraževalne zavode (socialna, materialna problematika, diferenciacija kot posledica višje individualne cene za izobraževanje...);
6. proučiti vlogo skupnosti jugoslovanskih univerz pri izvajanju projekta racionalizacije visokošolskega študija;
7. posebno pozornost je treba posvetiti vprašanju, ali lahko povzroči racionalizacija v visokošolskem izobraževanju določen politični problem in če je to možno — v koliki meri.

(Se bo nadaljevalo!)

Marijan Mlakar

Za revolucionarnejši družbeni angažma

Ker je naša družba že zelo blizu samemu idealnemu vzorcu družbe, revolucionarna vloga posameznika, ki naj bi s svojim angažiranjem pomagal izboljšati obstoječa nasprotja v njej, vedno bolj upada in ne bo dolgo, ko bomo vsi obupani zrli v našo najboljšo družbo in se spraševali, na kakšen način bi uporabili naše skrite notranje politične sile. Ena stvar je namreč jasna; popolnoma občečloveško je, da se vsak posameznik poskuša čimbolj dognano vključiti v družbeni proces in po svojih močeh pomagati pri revolucionarni izgradnji zgodovine. Zato pa me zadnje čase vedno bolj vznemirja bedasto vprašanje, ki mi pravi, da se bo kolo zgodovine verjetno ustavilo, ko bo naša napredna družba dosegla svoj višek, svojo dovršenost, svojo perfekcionarno pravičnost in sploh tisto stanje, kateremu tudi najzagrizenejši nasprotniki našega sitsema ne bodo mogli očitati ene samcate napakice. Kaj bomo počeli takrat mi, študentje, najnaprednejša avantgarda ne samo delavskega, ampak sploh razreda? Kako se bomo soočili s to situacijo? Za vsak primer sem si poskušal zamisliti nekaj rešitev na hitro roko, seveda, če ne bo takrat prišlo do drugih direktiv, za katere se bomo lahko svobodno in neodvisno vsi odločili.

Se naprej bomo lahko brezskrbno na samem Trgu revolucije krmili ljubljanske golobe. Drugi se bodo morda bolj ogrevali za zalivanje cvetličnih gred, medtem ko se del naprednih sil gotovo ne bo mogel upreti vabljivemu veselju po Ljubljani, vse seveda ob petju pesmi »Izidor ovčič pase«. Zahtevnejše skupine nepotešenih revolucionarjev pa se bodo zbrale pred pošto in okoli noveletne jelke zaplesale brigadirsko kolo. Vsako popoldne pa bomo organizirali spreved in med petjem pesmi »Mi smo slovenski pionirji«, položili vence na grob tistih, ki še bodo umrli.

Vendar kljub vsemu še dvomim, da nas bodo tudi te ad hoc rešitve notranje potešile. Zato težko čakam direktiv, kajti čas, o katerem sem govoril, bo vsak hip tu.

Milan Smolej

BREZ BESED

ZLATKO BASTASIČ

MISLI. TOREJ-MISLI?

Dam republiko za kraljestvo!

Parole največ pomagajo ljudem na položaje. Prav zares škoda, da se tako zelo hitro menjajo.

Abstraktist prime človeka za besedo, realista pa za jezik.

Homo sapiens verjetno ni kaj dosti mislil, ko se je imenoval za mislečega.

Zakon postavi tisti, ki je nad njim.

Vsak človek ima pravico do dolžnosti.

V čudeže verjamejo toliko časa, dokler jih kak čudež ne pobere.

Jedro politične parole se pravzaprav ne spreminja. Menja se samo formulacija.

Živali se od ljudi ločijo po tem, da med njimi ni živin.

Ko začnemo nekoliko pametno razmišljati, ugotovimo, da smo krepko neumni.

Prostitucija — odlika ljubezni je, da jo lahko vedno znova prodajaš.

Vladimir Jerman

TRNJE II

Položaj intelektualca je posebno nazoren na plaži.

Pri nas imamo višek intelektualcev, mimo zasneženih vrhov skrbe za nižinsko reklamo za Društvo padalcev.

Znanosti natikajo okove, neumnost se skriva za plotove.

Ljudje so mi izostrili um, uživali kremplje, zdaj uporabljam prvega za živali, drugega za ljudi.

Naučil se je abecedo, da bi reševal gospodarsko bedo.

Mislil je s svojo glavo, zdaj deli hlev s kravo.

Veliki duhovi se poznajo po zakrpanih hlačah, a mali po kračah.

Generali vladajo svetu: Človeštvo! LEZI! PLAZI SE!
Kultura: Več vojaških strokovnih knjig!
Pamet: To sem jaz!
Gospodarstvo: Več žita za vojake!
Napredek: Tri dni zapora in kumis!

OSABNOST: Tare tisto raketo, ki se ji polovica narodnega dohodka obeta.

OPREZNOST V POLITIKI: Ima sonce pri vzhodu, ker ga slepci prepričujejo, da vzhaja na — zahodu.

Srdita je znanost naša — nevednost ji reže kruh kot turški paša.

Kdo kleveča tam spodaj, je zatulil mali bog, vse je naprodaj za ljudi, pameti daljše od rok.

Pomlad je čas, ko prično medvedje vstajati iz zimskega spanja in skrbeti za ukinitvev kulturnih institucij.

Vse device sveta: Pridite bliže!

Trgajmo rožice, če smo na odgovornih položajih, tako bo vsak preživel pomlad brez usodnih napak.

ALFA

Dopolnilni predlog k uvajanju novih dajatev

Potem, ko smo srečno sprejeli sklep o podražitvi taks za potne liste, uvedbo turističnih taks na privatne vikende in najnovejši sklep o plačevanju komunalnega prispevka za osebne avtomobile, s čimer smo uspeli zakrpati nekaj lukenj v propadlih gospodarskih idejah nekaterih naših politikov predlagam,

da ne ostanemo na sedanjih pozicijah, ampak začeto pot brez zastojev nadaljujemo v smislu gospodarske reforme.

Predvsem je treba nadaljevati z obdavčenjem vsega luksuznega blaga, ki ga imajo v privatnem lastništvu naši občani. Osnovno luksuzno sredstvo, prisotno skoraj v vsakem jugoslovanskem domu, je radioaparati. K že sprejetim predlogom o naknadnih dajatvah na vikende in avtomobile predlagam, da uvedemo nov prispevek, ki naj ga plačujejo vsi lastniki radijskih sprejemnikov, tisti, ki imajo stare, kakor tisti, ki imajo najnovejše radioaparate, v smislu predloga bi bilo, da bi poslali poštne položnice za vsoto recimo deset tisoč dinarjev na aparat vsem radijskim naročnikom, ki naj bi potem denar osebno prinesli na pristojni urad, v našem primeru v Mačkovo ulico, kakor je to praksa s komunalnim prispevkom za avtomobile.

V primeru, da predlog sprejmemo, radioaparati seveda ne bo več označeni kot »eno osnovnih informacijskih sredstev«, ampak bo dobil novo uradno oznako »osnovni luksuzni predmet« ali kaj podobnega. S tako spremembo oznake bo uvedba luksuznega davka legalna in uradno upravičena.

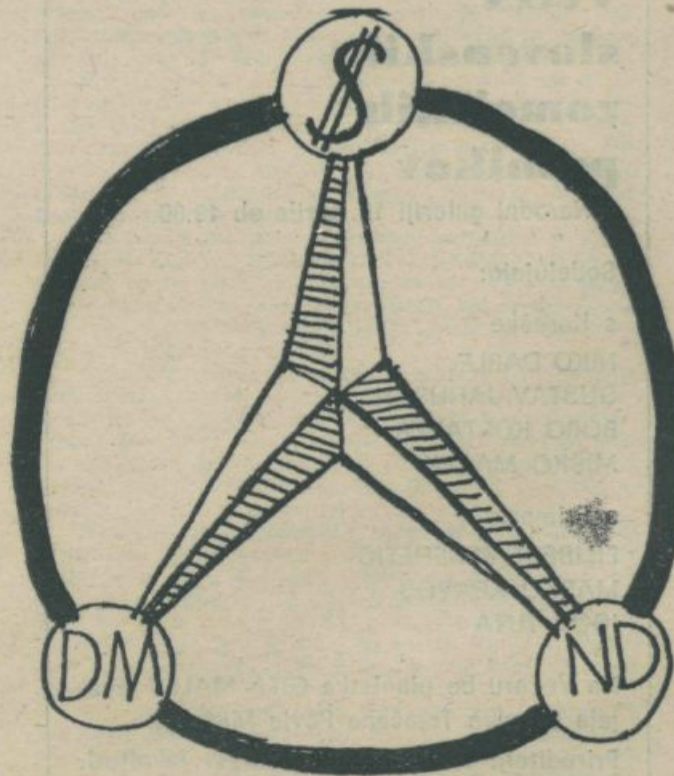
V nadaljnji konsekvenci bi po isti logiki obdavčili televizijske aparate, le da bi bile dajatve za le-te znatno višje, ker je televizor luksuznejši predmet od radioaparata. Če velja potni list dvajset tisoč dinarjev, bi televizor, kot znatno vrednejši predmet, lahko veljal petdeset tisočakov »prispevka«, s čimer bi zvezna, republiška in občinska blagajna pridobile znatna sredstva za nadaljnji razvoj v smislu gospodarske reforme.

V istem smislu predlagam, da obdavčimo tudi ostale luksuzne predmete (telefon, tranzistor, električni štedilnik, električno ogrevalno blazino, likalnik) in prehajam na naslednjo možnost uvedbe novih dajatev: predlagam, da uvedemo »prehrambeni prispevek« na vse prehrambeno blago, ki ni neobhodno nujno našemu občanu. Naj navedem nekaj primerov z logično obrazložitvijo: recimo bel kruh. Občanom bomo prav lahko dopovedali, da ni nikjer zapisano, da morajo jesti bel kruh, če obstaja tudi črn. Torej predlagam, da uvedemo na bel kruh »prehrambeni prispevek«. Da bo višina tega prispevka v skladu z višino drugih, že uvedenih dajatev (20.000 S din za potni list, 12.000 — 20.000 S din komunalni prispevek za osebni avto) naj vsota ne bo manjša od 25.000 S din letno. Na ta način bomo zlahka zakrpati tisti primanjkljaj, ki je nastal z uvedbo ... a to zdaj ni prostor za navajanje takih razlogov.

Enakemu postopku bomo podvrgli, če bo predlog sprejet, o čemer ne dvomim, če ne drugače bomo šli v bife po tista dva poslanca, ki vedno tvorita večino, potrebno za sprejetje naših sklepov, torej enakemu postopku bomo podvrgli tudi mleko za odrasle — brez dajatev bo ostalo le mleko za tiste družine, ki imajo manj kot pet let stare otroke. K navedenim primerom naj dodam še meso, južno sadje in radič.

Nadalje predlagam uvedbo novih dajatev, v smislu z že začeto akcijo uvajanja še in še novih dajatev, za potnike, ki se prevažajo z javnimi prometnimi sredstvi. Le-to bomo lahko imenovali »dajatev za obrabnino ljudskega prevoza«. Vsakdo, ki se vozi z avtobusom mestnega prometa in ima mesečno vozovnico, bo moral letno odšteti določeno vsoto občinskemu uradu kot plačilo za obrabnino vozila, s katerim se vozi. Pri višini zahtevka seveda ne smemo biti premili, misliti moramo na naše višje potrebe, ki so v zvezi z gospodarsko reformo, za katero smo mi, tovariši, odgovorni. Torej predlagam višino, podobno višini prispevka za avtomobile (ta prispevek bi v tem primeru čez kak mesec ponovno dvignili), okrog 20.000 S din letno.

Dragi tovariši, predlogov, kot vidite, je dovolj, možnosti so neomejene. Kot zadnjo možnost naj navedem prispevek na osebne dokumente občanov. Če smo takso za potne liste, ki so tudi osebni dokumenti, lahko zvišali na dvajset tisoč starih dinarjev, bi prav isto lahko storili z osnovnim dokumentom našega državljana, z osebno izkaznico. Tisti, ki jo že imajo, bi prispevek v višini 20.000 do 30.000 S din, prinesli naknadno na pristojni občinski urad, tisti, ki bodo dvignili nove izkaznice, pa bi plačali dajatev ob prevzemu. Mislim, tovariši, da bi s tem zadnjim predlogom zares bistveno zadeli v bistvo naših družbenih intencij in pozivam h glasovanju. (Tone, skoči v bife po Poldeča in Janeza, reci, da je nujno). Hvala.

KUŽNO ZNAMENJE

BREZ BESED

Basen o slovenijaoslovstvu (Variacija na staro temo)

Gre gospa Krava v »belo« Ljubljano po široki cesti. Pa sreča spotoma gospodično Kuro.

»Kam pa, gospodična Kura?« jo vpraša.

»Grem v Agrokombinat Emona občudovat koki, ki proizvajajo dnevno sveža jajca, pa še datum proizvodnje pritisnejo na vsako. Tako nekako sem slišala v radijski reklam. Pa vi, gospa Krava?«

»Po tej slovenijacesti grem v Ljubljano po slovenijavino za možička, nato bom šla na občni ustanovni zbor združenja Slovenijakrava, potem pa še v cvetličarno Teleflora na Wolfovi po telefloro za mojega telička!« je natančno pojasnila g. Krava.

»Ze tako imate dosti opravkov, pa še na ta ustanovni zbor greste... Kakšno ime ste mu že nadeli? Ja, kaže, da bi jezikovni servis Slovenija-slavist spet moral preganjati novo slovenijaoslovsko skovanko,« je modro pripomnila gđc. Kura.

»Kaj gospodična Kura še ne ve, da imamo poleg teh recimo še take nazive podjetij: Komunaprojekt Maribor, Slovenijaavto, Slovenijaavtopromet, Ljubljana-transport, Špedtrans, Istratrans, Avto Kočevje, Trgohlad (!) in tako dalje in tako naprej? Na desetine jih je v tem poslovnem stilu, pa je še zmeraj vse v redu!« se g. Krava začudi.

Nauk:

Pri tem slovenijaoslovskem džumbusu ne bi pomagalo niti pismo kake družbeno-politične organizacije niti strogo navodilo Jugodirektive niti...

P.K.

Tone, marke in domovina

Sosedom Tone je spet v domovini! Nič več piva, nič več krompirja in sladkane solate. — Zvenkija z markami. Živ elegant... Domovina je dočkala njegove prazne kmečke dlani. A on — glavó visoko. Vrnil se je srečnik, iz Nemčije.

Opazujem: roke, noge — vse isto. Barva las — nespremenjena, obleka nekam ohlapna, prostrana. Tujina je shuševalna kura, ki pa ni pečena.

Gremo, kot včasih — v gostilno pri PETE-LINČKU. Tone potegne na dan debelo listnico, mi pa planemo, skočimo pokonci od sramu. Ni, da bi plačeval novorojenček, tako rekoč... — Razšoripi se Tone pri prvem, zarobanti pri desetem kozarcu: vino je smrtno žveplano, po stenah ni vznemirljivih slik, dvorana je kot arena, za »krompir in zelje«, natakariče so predebele, svetloba je premedla... Govori, kot bi mislil zanetiti gostilniško revolucijo. Vse je zanj starorežimsko, preživelo. — V KROTN-DORFU je bilo vse bolj »super«, moderno — zakroži Tone in široko zakrili. — Vznemiri goste. Skali vode... Odvlečemo ga.

SKRB MANJ

Zdaj se vsaj ne bo bati, da bi moral funkcionar počastiti svojega obiskovalca s kozarcem vode niti, da bi mu izklopili telefon zaradi neplačanega računa!

...slovenija pa je imela su drugo nalogo. Določiti je morala konkretno višino povračila za kritje materialnih stroškov pri opravljanju funkcije. V odloku je ta znesek fiksno določen le za predsednika skupščine in izvršnega sveta na 1500 N din mesečno, za druge pa v razponu od 250 do 900 N din. Pri tem valja pojasniti, kakšno je značaj teh povračil. Funkcije narji namreč nimajo nobene reprezentance in morajo obiskovalce počastiti iz svojega denarja, nimajo niti plačanega telefona doma, niti na razpolago osebnega avtomobila kar je v podjetjih precej običajno. Po odloku imajo pravico do službenega osebnega avtomobila in soferja predsedniki skupščine, izvršnega sveta in ustanov...

Vstopimo v VELE — trgovino. Začne že pri vratih: »V VOGELDORFU« je bilo vse mnogo okusnejše, kupil si lahko vse, od igle do priležnice. Osebe — kot čokolada, šefi so stregli — osebno, in me ogovarjali z Visokocenjeni... — Tu pa — prodajalke si čistijo nohte, se pretegujejo, nihče ne nadzira. Tam pa imajo šefi svojo TV kontrolo nad vsemi oddelki in lepoticami, skratka — šolana vljudnost!!! — Ljudje pričenjajo sušljati. Kažejo s prsti k čelom... Pogreznemo se po stopnicah navzdol...

Gremo v gledališče. Siromak — gotovo je kulturno lačen! A on? — Zaspi! Knjižne slovenščine sploh več ne razume. Uporablja nekake praslovanske goit-nike.

Napotimo se v družbo. Takoj prične propagirati nekakšen utopični neokomunizem. Marx je baje potoval nekoč skozi mesto, kjer je Tone delal. Stari penzionisti so ga naučili nekaj pol-resnic in Tone, zdrav in močan državljani, je vse pomešal, kot kompot... Poskusili smo s hišnim zaporom. Povabili smo na obisk nevtralne sosed, pohlevne duše, ON PA: — nočni klubi, gole baletke, opisi strip teasa v stilu »KATARINA — TOTAL«. Gostje so drhteli, žene vpile. Sobni cirkus!...

Ker je bil že čisto paraliziran, smo se odločili za psihiatrični, znanstveni način prilagajanja. Telefoničili smo na kliniko. Beli, močni možje, preplašeni Tone in naše obžalovanje, vse se je odpeljalo proti Polju.

Zdaj Tone dobiva za zajtrk — električne šoke. Masirajo ga po okuženih možganih. Ob nedeljah tuli... Počasi pozablja na tujino. Prepozna svojo. Tudi smejati se je spet pričel. Uči se ABECEDO. Tudi časopisne naslove že bere — Da, domovina, dvakrat nas boš rodila, če nas ne boš NON-STOP redila, je dejal sosedov študent veterine, kar je tudi nauk od spodaj navzgor.

TONE PA: oblači svojo kožo nazaj. Kaj bi brez nje doma?

»ALFA«

AFORIZMI

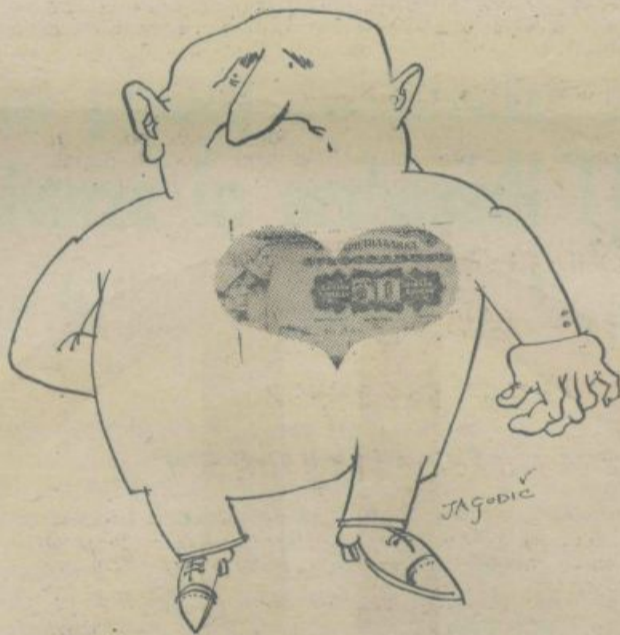
Oženiti se, to je isto kakor iti h krojaču, si naročiti novo obleko, nato pa oblečen v njo z zavistjo gledaš, za drugimi, kako so oblečeni.

Nikoli ne bi spal s tujo žensko; nasprotno, skušal bi ostati buđen.

Ali naj se tudi tisti, ki ničesar ne znajo, bojijo amnezije?

V krdelu volkov nikoli ne vidimo posameznega volka.

DENAR

MATERIALIST

Pri nas je preveč ljudi, ki hočejo svoje (ne)delo prikriti z referati.

Včasih so ljudje govorili, da bi kaj povedali, danes govorijo, da bi kaj prikriili.

Lepo je v naši domovini imeti — službo! Ne bodimo v večini; v večini so ljudje brez zaposlitve!

Poznam človeka, ki je honorarno zaposlen kot vodomet, pa kljub temu živi moralno.

Preveč je trotoev v našem panju!

Jože Vrabc

DOMISLICE

Vse občine, ki imajo deficit naj izterjajo davek na sneg, dokler ga jug ne odnese.

Naša logika: Kadar nimamo denarja za cigarete, si kupimo pipo.

Studentovski oglas: Zamenjam diplomu za direktorsko mesto.

Ostala je le še resnica, da resnice nihče več ne išče.

Kdor ima prenizke dohodke, naj svoj mesečni prejemek šteje pred ogledalom.

Kaj si lahko kupiš brez denarja? Dolg.

Kakšna razlika je med človekom in oslom? Prvi zna celo abecedo.

Pisalni stroj je nepismen.

Zelodec je gluhi in slep.

Norci si postavljajo spomenike sami.

Luknji sta si križali pot. Ostala je luknja.

Tone Plan

CIPA

KULTURNO-PROSVETNI DENAR

Cankar

Podrtje Cankarjevega spomenika na Rožniku je bilo družbeno koristno dejanje. Ko je obsodila podiralce, je država uveljavila lastninsko pravico:

a) do omejene količine na poseben način oblikovanega bronca in kamna;

b) do Cankarjevega mita kot konstituante oficialnega slovenstva.

VSI SO HKRATI LISTALI KNJIGO

Sodelovali so 4 pesniki in 47 ljudi v dvorani. M. Hanžek je bral besede in znake. M. Matanović je razdelil med sodelujoče knjigo Znak pade vznak, ki jo je listalo 51 ljudi naenkrat. M. Pogačnik je s telefonom od kopalne kadi za otroke odgovarjal na vsako vprašanje. V. K. Chubby je povedal pesmi M. Hanžka. M. Hanžek je bral besede in znake V. K. Chubbyja. Na koncu so se sodelujoči zahvalili za sodelovanje.

Prva slovenska kitariada

Poslušalci so spodbujali ljubimce iz rodnega kraja.

POZAVNA CUKA MERLOT

Vžigalice

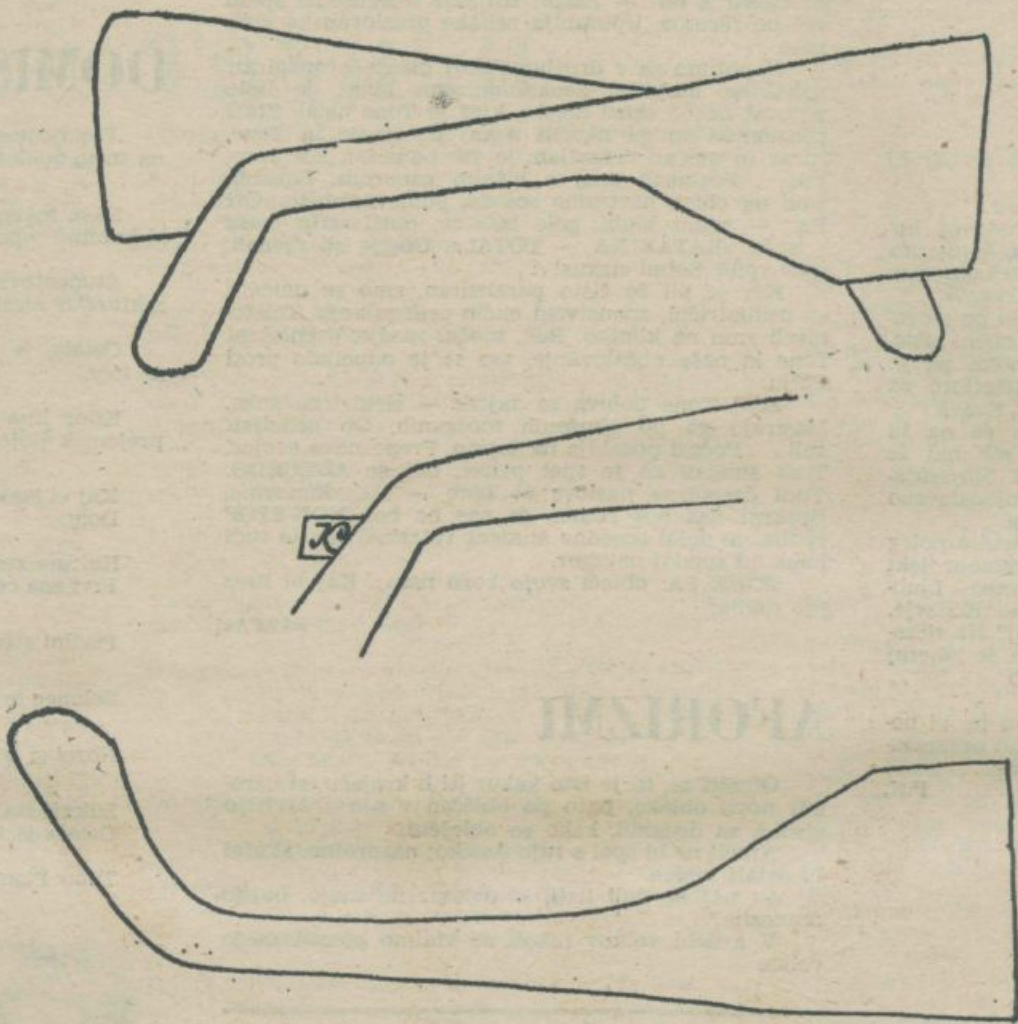
Ce zložiš škatlice vžigalic, dobiš sliko The Rolling Stones.

Hrabri ptiči

Na rimski fakulteti za arhitekturo je med nedavnimi študentskimi nemiri nastala nova skupina protestirajočih, ki si je nadela ime »Gli uccelli« (Ptiči). Proslavili so se predvsem s svojstvenim podvigom, ko so se trije izmed njih, opremljeni s spalnimi vrečami in živežem, za nekaj dni povzpeli prav na vrh kupole dokaj visoke cerkve Sant Ivo alla Sapienza. Ko so jih gasilci s svojimi lestvami skušali rešiti iz vrtoglave višine, so vsi trije ptički zagrozili, da se bodo v znak protesta proti položaju na univerzi vsigli v globino. Policija, ki je hotela te avanturiste aretirati, ni imela srečne roke. Ko so se namreč po tridesetih urah višinskega zraka spet odpravili nazaj na zemljo, jih je sprejela medse množica 300 študentov in popolnoma onemogočila poskus policije, da bi Ptiče identificirala.

Kazen s tepežem

Občinski odbor mesta Cardiff je zopet uvedel v osnovnih šolah za otroke, mlajše od 11 let, kazen s tepežem, ki je bila prej že enkrat ukinjena.

Pismo republiškega sekretariata za kulturo in prosveto

Na vaš dopis z dne 14. 2. 1968, ki smo ga imeli priložnost prebrati tudi v vašem listu, sporočamo: Kljub odpovedi dveh izvodov Tribune prejema naš sekretariat še vedno izvod tega lista in sicer kot obvezni primerek sklada SRS za pospeševanje založništva, za katerega opravlja sekretariat vse upravne in administrativne posle. Ker imamo urejeno enotno zbiranje časopisov in revij, nam ta izvod za potrebe sekretariata zadošča. Mimo tega pa še republiški sekretar prejema poseben izvod. Če pa se boste kljub temu odločili, da nam brezplačno pošiljate še en izvod Tribune, se vam zanj že vnaprej zahvaljujemo.

Nimamo ničesar proti, če boste tudi ta dopis objavili v časopisu.

Blagohotna pomoč

Italijanska vlada nudi prebivalcem zahodne Sicilije, kjer je bil v začetku leta potres, poleg ostalih ugodnosti tudi naslednjo blagohotno pomoč: vsakemu Sicilijancu in vsej njegovi družini, ki se namerava zaposliti in nastaniti v Nemčiji, da italijanska vlada brezplačno vozovnico do kateregakoli mesta v Zahodni Nemčiji.

Tudi oni naj bodo ožgani

Patrick J. Nugent in Charles S. Robb, zeta predsednika Johnsona, sta bila poslana na vietnamsko fronto.

Ali je danes potrebna reforma pravopisa?

Eden izmed najznamenitejših sodobnih francoskih lingvistov Marcel Cohen trdi:

»Ni vzroka, zaradi katerega ne bi mogli spremeniti in modernizirati francoski pravopis. To nam ne sme preprečevati ne zgodovina jezika ne vztrajanje pri tradiciji. Življenje se je po letu 1835, to je od zadnje reforme dalje, tudi bistveno spremenilo. Začetek reformiranja ne bi bil preveč radikalen; samo poenostavili bi nekatera pravila, ki povzročajo težave pri učenju jezika. — Tako lahko prihranili na stotine učnih ur v enem šolskem letu. Sele čez čas bi lahko odpravili največjo težavo in približali pisavo besed njihovi izgovorjavi.

Tribuna potrebuje tipkarico v opoldanski uri.

Plača dobro.

Študentski list

Tribuno urejajo:

Nadežda Čačinovič, Iztok Geister (odgovorni urednik), Tone Pačnik, Slavko Pregl, Rudi Rizman, Dimitrij Rupel, Tone Stojko (urednik fotografije), Dušan Tršar (tehnični urednik), Peter Vodopivec, Andrej Žižmond.

TRIBUNO — izdaja UO ZSJ — Uredništvo in uprava Trg revolucije 1-II — Telefon 21-280 — Tekoči račun 501-8-78-1 — Letna naročnina za študente 10 Ndin, za ostale 15 Ndin, posamezen izvod 1 N dinar — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Tiska ČP »Delo«, Ljubljana, Tomšičeva 1, telefon 23-522 — Poštnina plačana v gotovini.